

katedra

MARIBORSKIH ŠTUDENTOV

Izdaja Zveza študentov Jugoslavije, Odbor visokošolskih zavodov v Mariboru. — Lst ureja uredniški odbor: Vlado Golob (glavni in odgovorni urednik), Vili Kolaric, Matjaz Mulej, Martin Prašnicki, Slavko Pukl (namestnik glavnega in odgovornega urednika) in Janez Ujelic. — Uredništvo Maribor, Tomšičeva 45, tel. 22-977. Tisk: Ptujška tiskarna, Ptuj.

Cena izvoda 50 dinarjev.

NOVOLETNA

IZDAJA

1965/66

[4.]
To je dvajseto Novo leto nove Jugoslavije; to je dvajseto Novo leto povprečnega študenta; to je sedmo Novo leto mariborskih visokošolskih zavodov; to je petinštirideseto Novo leto slovenskega visokošolskega študija.

To je prvo Novo leto, za katerega je silvestrovanje v mariborskih (verjetno pa tudi v mnogih drugih) hotelih plačljivo v lepih zelenih dolarjih. To je prvo Novo leto, ob katerem morda ne bomo toliko poudarjali, da smo odprli v pravkar preteklem letu toliko novih tovarn, za vogali pa slišali šušlanje, da so nekatere tudi spomeniki in ne perspektivne, proizvodno močne, pomembne tovarne. To je prvo Novo leto, ob katerem morda ne bomo šteli, koliko smo odprli novih delovnih mest, ampak bomo raje šteli, koliko bi jih morali odpreti, da našim ljudem ne bi bilo treba po svetu iskati dela. To je prvo Novo leto, ob katerem bomo lahko rekli, da smo ustvarili vsaj nekaj deviznih in valutnih rezerv. To je prvo Novo leto, ob katerem bomo lahko rekli, da je naše dvajsetletno gospodarstvo dozorelo, opravilo ali se nekako prebilo skozi srednješolski pouk, s popravnimi izpiti, na katerih včasih ni pokazalo vsega potrebnega znanja, a je vendarle dobilo pozitivno oceno in se, morda tudi skozi prste, kredite in taktične korake ali znojne kaplje, prebilo dalje; sedaj pa se je reformiralo, moralo opustiti spekulativne srednješolske manire in pričeti s študijem, samostojnim, brez popravnih izpitov pri naveličanih profesorjih, ki dajo formalno pozitivno oceno samo zato, da si priborijo nekaj miru ali vsaj upanja nanj. To je prvo

Novo leto, ko se povsem jasno zavedamo, da mora romantiko pubertete zamenjati trda realnost, nujna za uspešno, samostojno življenje, ne za izolacijo, ampak za resnično, konkurenčno, bojovito samostojnost v veliki družbi ljudi vsega sveta, za samostojnost, ki zahteva uveljavljanje lastnih koristi ob upoštevanju tujih, ki zahteva poslovanje brez dotacij »gospodarskim« organizacijam. To je prvo Novo leto, ki prav posebno poudarja osebno odgovornost.

To je zopet Novo leto, formalni mejnik dela, skrbi, veselja, formalna priložnost za pogled nazaj in naprej, tu vesel, tam zagrenjen, tu presenečen, tam razočaran, tu zburjen, tam še vedno zaspan, tu obdan s skepto, tam z optimizmom.

To je, vzporedno z vsem tem, tudi sedmo Novo leto mariborskih visokošolskih zavodov.

Prvega je pričakal eden, tega šesterica, prvega štiri študijske smeri, tega približno trideset, prvega osemsto vpisanih študentov, tega preko desetisoč skupno vpisanih študentov, med njimi pa tudi že preko tisoč petsto diplomatov, prvega borba za dokaze o smislu obstoja nečesa novega, tega podatki o jasno dokazanem obstoju in njegovem smislu, borba za nadaljnjo konsolidacijo, ne le domača, ampak že prva mednarodna reputacija. Problemov seveda še vedno ne manjka, toda nekoliko drugačni so, prinesel jih je pač razvoj med temi sedmimi mejniki.

To je, prav na koncu, tudi šesto Novo leto sklepa o formiranju naše Katedre in peto Novo leto njenega izhajanja (če ne štejemo prekinitve).

Srečno in uspešno 1966

katedra

Posnetek: IVAN PREMŽL

1965/3628

Ob letnih skupščinah Zveze študentov

BOGOMIR ANKON,
predsednik ZS na višji
ekonomsko-komercialni
šoli:

»Osrednje vprašanje, ki ga bo obravnavala skupščina na naši šoli bo intenzifikacija študija. Mislim, da ima specifičnost šole vpliv na intenzifikacijo. V mnogih primerih grede študentje na našo šolo samo zato, da pridobijo visokošolsko izobrazbo. Šola nima lastnih dohodkov in je odvisna popolnoma od proračuna. Mislim, da se zmanjšanje proračuna pozna prav tam, kjer študente najbolj prizadene. Za to vsoto bi gotovo lahko izdali nekaj nujno potrebnih skript. Skripta, ki jih imamo sedaj na razpolago so še od prvih generacij in gotovo ne za-

VLADO KOROŠEC,
predsednik ZS na
pedagoški akademiji.

»Na naši šoli se vsako leto srečamo s 50 odstotnim osipom. Razen precejšnje njegove odstotka, ki ga predstavljajo študentje — »prezimovalci«, so tudi takšni, ki zaradi težkih pogojev izpitov ne nadaljujejo študija. Za intenzifikacijo študija bi bilo mogoče dobro, če bi na naši šoli uvedli iz tretjega v četrti semester pogojne izpite. Mislim, da bi s tem precej pripomogli k skrajšanju časa študija. K daljšemu času študija precej pripisujejo tudi neurejene življenske razmere naših študentov. Največje število članov študentske zadruga je prav iz naše šole, kar dokazuje, da morajo mnogi že zvan svojega red-

JASNA BAJEC,
predsednica ZS na višji
pravni šoli.

Pismo uredništvu

Trije meseci bodo minili, kar sem diplomiral na mariborski pedagoški akademiji. Ker se spominjam, da smo vedno govorili o potrebi povezave med študenti in tistimi, ki so šole zapustili, vam pišem o eni izmed težav, s katero sem se srečal pri svojem delu v učiteljskem poklicu. Učil sem se, in verjamem, da je pedagogika družbena znanost, da so vzgojni smotri odvisni od konkretne družbene situacije, da jih družba postavlja in zahteva njihovo realizacijo. Popolnoma se strinjam tudi z Leninovim razkrinkanjem vseh tistih buržuaznih pedagogik, ki so propagirale apolitičnost vzgoje, saj so bile v resnici prav tako le navidezno apolitične. Kljub temu pa se mi postavlja to vprašanje. Kaj če družba skoraj za devetdeset ali sto osem-

deset stopinj menja svoje vzgojne cilje in nazore? Jih mora potem menjati tudi učitelj? Če hoče biti »konstruktiven«, že; a kaj, če se upira to njegovemu poštenju in prepričanju? Se nerodneje je, če se učitelj trenutno ne strinja s postavljenimi vzgojnimi zahtevami, se jim upira, je zaradi tega v nemilosti, čez nekaj časa pa družba sama postavi take zahteve. Kdo bo potem povrnil škodo, ki jo je tak učitelj utrpel? Tako je bilo z Jermanom, tako je bilo z Kačurjem. In močno se bojim, da bi se tudi današnjim Kačurjem ne godilo bolje. In ali je lahko, recimo, pedagog s tako podrejenim položajem (v odnosu do družbe) dovolj družbeno kritičen (mislim sem pri tem seveda poštenjake) pred časom, pred okoličico, pred družbo? Ta vprašanja so se mi

Na večini mariborskih višjih šol so bile konference sredi meseca decembra. Pred konferencami smo se pogovarjali s predsedniki Zveze študentov na mariborskih višjih šolah o najaktualnejših vprašanjih, ki jih bodo na konferencah obravnavali.

Nekateri novi pedagoški prijemi se pojavljajo skoraj v srednješolski obliki. Osebnostno menim, da so take metode lahko koristne, če so jih študentje pripravljeno sprejeti, vendar pa ugotavljam, da jih v takšni obliki kakršna je sedaj, študentje izkoriščajo na različne načine. Upam, da bomo ta problem skupno z vodstvom šole lahko rešili. Omeniti moram še to, da smo v letošnjem letu uspeli z dobrimi organizacijskimi prijemi izvesti vrsto akcij, med njimi proslavo 1. maja, brucovanja, izmenjavo izkušenj z drugimi visokimi in višjimi šolami, športna tekmovanja, aktivno sodelovanje študentov v KUD in drugo. Našteto nam je porok za uspešno izvedbo skupščine in plodno razpravo.

IVO JURHAR,
predsednik ZS na višji
agronomski šoli.

kazuje, da bi študentje vseeno lahko našli nekaj časa za izvenšolsko delo. Mislim, da je takšen odnos naših kolegov zelo kratkoviden, saj bodo od njega — pedagoga pričakovali, ko bo prišel na delovno mesto, vse najboljše in da bo prvi tudi v ostalem izvenšolskem delu v kraju službovanja.

FRANC TRSTENJAK,
predsednik ZS na višji
tehniški šoli.

denejo. Posebej bomo morali obdelati vprašanje iskanja možnosti za dvig kvalitete znanja. Pozornost bo treba posvetiti tudi obravnavi kvalitete predavanja in vaj, obsegu in kvaliteti učnih pripomočkov in vplivu materialnih možnosti šol na kvaliteto študijskega dela.

vsilila v zvezi z masovnim odhajanjem naših ljudi v inozemstvo. Ko sem imei pred petimi leti prve nastope pred razredom, bi bil gotovo ocenjen negativno, če bi ne povedal pri obravnavi Dume, Mary se predstavi, črtice Pozdravljeni, Domovina, ti si kakor zdravje (da naštejem le nekatere) tudi tega, kako so bile prejšnje družbe krivične, izkoriščevalske, ker niso omogočile, da bi bilo za vse dovolj dobrega kruha doma. Če bi se takrat profesorju uprl in dejal, da bo najbrž pri nas tudi tako, bi ne odnesel zdrave kože. Pred dnevi so prebrali na sestanku politične organizacije okrožnico, v kateri je bilo zapisano, da moramo pojav današnjega odhajanja za kruhom v tujino razumeti, ga zagovarjati in tolmačiti z razumevanjem. In kaj naj danes rečem otrokom pri obravnavi Dume, Mary se predstavi ali pri obravnavi Cankarjevih črtic? Vzgojni smoter o tem, kako je da-

Kaj in kako delamo?

Odbor Zveze študentov na mariborskih visokošolskih zavodih ugotavlja, da smo mariborski študenti vse premalo seznanjeni in vse premalo sodelujemo pri delu našega odbora. To je žalostna ugotovitev, vendar ni namen tega prispevka, da bi ugotavljali vzroke za tak položaj. Za začetek obnavljanja tesnejšega sodelovanja bomo v grobih potezah seznanili študente z osnovnimi dejavnostmi odbora Zveze študentov v tem študijskem letu.

1. Vsekakor je bila in ostane osnovna naloga odbora Zveze študentov na mariborskih visokošolskih zavodih, da pravilno usmerja študente v naše primarne in sekundarne dolžnosti, to je, v pravičen odnos do študija, poleg njega pa pa še v družbeno in kulturno angažiranost. Zavedati se moramo, da družba zahteva od bodočega intelektualca, da se razvije v vsestransko razgledanega člana. To je faktor, ki ga ne smemo in ne moremo negirati. Vendar kaže, da večina študentov jemlje svoje dolžnosti (žal) le kot stare, obrabljene fraze. Kot dokaz za to lahko navedemo (zaradi neudeležbe odpadlo) predavanja o »Reformi visokošolskega študija«. Ko je pričelo ideološko delo teči, je bil uspeh viden že v začetku. Komisija je pripravljala program dela in je imela za seboj že lepo uspešno predavanje. Po veliki »polomiadi« z drugim (t. j. navedenim predavanjem prof. ing. Raiča), smo se pravzaprav znašli zopet na začetku poti.

2. Po »reformni cen« se je materialno stanje študentov zelo poslabšalo. Naloga socialno ekonomske komisije ob začetku študijskega leta je bila, izdelava kriterijev za do-

deljevanje subvencij socialno ogroženim študentom. V oktobru sta se komisiji odbora Zveze študentov in Združenja mariborskih visokošolskih zavodov združili z namenom, da odpravijo negativne tendence in poenostavijo pregled nad delom. Povezava predavateljštudent je tako postala neposredna, kot zagotovilo za bodoče uspešno delo.

3. V tesni povezavi s socialno ekonomsko komisijo deluje študijska komisija, ki ima nalogo, da išče »notranje rezerve« v študiju, predvsem v intenzifikaciji študija. Konkretno sedaj analizira, kako vplivajo družbena posojila (kreditni, subvencije) na študijski uspeh.

4. Kulturna komisija deluje v tesni povezavi s KUD Student in je o tem Katedra že poročala.

5. Prav sedaj se ustanavlja nova komisija, komisija za tehnično vzgojo. Pripravila je že fotografski tečaj. Verjetno bo že v tem mesecu začel tudi radiomaterski, spomladi pa je predviden še avtomoto tečaj.

6. Sportna komisija sodeluje tesno z referentom za telesnovozgojo dejavnost Združenja MVZ tov. prof. Mariničem. Njena naloga je sodelovanje pri izvedbi športnih tekmovanj. V decembru je na vrsti namizni tenis, a v januarju šah. Januarja je predviden tudi predavanje Fedorja Gradišnika, predsednika AK Klavivar, o olimpijskih igrah v Tokiu.

Naši kolegi, ki delajo v odboru Zveze študentov, so torej pripravili (in opravili, seveda) precej dela. Uspešnost v dejavnosti Zveze študentov pa ni odvisna toliko od njih, marveč tudi od nas študentov, našega sodelovanja in zanimanja.

NEW YORK

Na prvem mednarodnem festivalu pevskih zborov oktobra letos v New Yorku, se je zbralo 20 zborov iz 15 držav. Med njimi je bilo 7 zborov iz Evrope, 5 iz Južne amerike, 5 iz ZDA ter po eden iz Japonske, Kanade in Portorika. Publika je bila povsem enotne-

ga mnenja, da je bil najboljši jugoslovanski mešanji zbor, japonski moški zbor in mešanji zbor Harwardske univerze. Člani teh pevskih zborov, ki jih je skupno približno 800, so po festivalu odšli na potovanje po ZDA, kjer so obiskovali štud. centre.

mo odhodu nekvalificiranih delavcev, da pa naj te žimo k temu, da bodo strokovnjaki ostali doma. Delavec in strokovnjak nena doma nista več enakopravna, enako pomembna za našo družbo?

Taka in podobna vprašanja me težijo, ko razmišljam o vzgojnih smotrih pri pouku, ki se dotika družbene problematike.

Ali naj ravnam tako, kot pravi družba, ki te pojave opravičuje, jih omogoča, celo forsira, ali naj ravnam po svoji vesti, po svojem srcu, ki je žalostno ob tem pojavu. Pedagogika je družbena znanost in temu se bo treba podrežati. Toda kaj, če bo čez deset let prišla okrožnica, ki bo ta pojav obsojala? Zopet spremeniti prepričanje! No, morda bom takrat že starejši tudi po mislih in bo šlo lažje kot tokrat...

Tone Partljič,
Osnovna šola Sladki vrh

Če naj dobi gospodarska reforma, ki je danes pri nas v središču družbene pozornosti, svojo pravo vsebino in pomen, če naj ima zadovoljive možnosti za uspeh, moramo v njej gledati splošen poseg, ne le v gospodarsko, temveč v vse naše družbeno življenje in dogajanje, poseg, ki naj prekvasi vso našo miselnost in pojmovanje gospodarjenja. Popolnoma prirodno je torej, da so razprave o gospodarski reformi tudi na področju izobraževanja in posebej na področju visokega šolstva.

Ugotovimo lahko, da so se razprave v prvem naletu lotevale predvsem zunanjih elementov našega visokega šolstva in postavile v ospredje znano tezo o njegovem pretirano ekstenzivnem širjenju v zadnjih petih letih, to je v dobi po uveljavitvi reforme visokošolskega študija. Pri tem so kazale prevsem na sedanje število visokošolskih zavodov in njihovo teritorialno razdelitev, ter postavljale vzporedno tezo o neprimernosti kakršnekoli decentralizacije slovenskega visokega šolstva.

Treznejša in globlja razmišljanja pa so kmalu pokazala, da so takšna stališča na splošno nevdružna, ter da v tej smeri ne moremo iskati bistvenih notranjih rezerv slovenskega visokega šolstva. Nobenega prepričljivega dokaza ni, da bi imeli v Sloveniji, glede na druge republike ali po mednarodnih merilih, preveč visokošolskih zavodov. Načelo njihovih različnih ravnj, oz. stopenj, se je spričo nedvomne potrebe po različ-

- pripravljenost novince na visokošolski študij
- študijski programi
- organizacija študija
- učiteljski kadri
- študijski pogoji
- osebni element študenta
- uvajanje v praktično delo.

Poskusimo vsaj v glavnih obrisih analizirati te elemente.

Ni dvoma, da je pripravljenost na visokošolski študij tudi njegov temelj, od katerega solidarnosti je bistveno odvisen, posebno začetni, uspeh novince. Med visokošolskimi učitelji prevladuje mišljenje, da je ta temelj dokaj šibak in da se že dalje časa postopoma slabša. Po teh mnenjih dober del novincev pozna sicer precej dejstev iz raznih predmetov, vendar je to znanje plitvo in nevsedeno. Vide ti je, kot da so preobširno in in prezahtevno snov prehitro prešli in niso dojelji njene celote, oziroma je niso prebavili, ter da posredovana dejstva niso bila pojasnjena z dovolj praktičnimi primeri. Najtežje je, da se ne znajo sistematično učiti ter sta njihova zmogljivost in volja do učenja nerazviti, da niso dovolj resni in disciplinirani. Tako morajo visokošolski učitelji v prvem letu pogosto segati daleč nazaj v srednješolsko snov ter jo obnavljati in utrjevati, kar povzroča težave posebno na višjih šolah s samo dvoletnim trajanjem. Študenti potrebujejo preveč časa, da se nava-

»teorija za prakso« ne razume tako, da bi vzgajali ozke prakticiste, ki bi pri svojem delu samo uporabljali naučene recepte. Vzgoja strokovnjaka neposredno »za delovno mesto«, kot si ga predstavljajo prav prakticisti, je problematična že na srednji stopnji, popolnoma izularna pa je na višji ali visoki stopnji. Sola lahko tu daje le potrebna osnovna znanja ob določeni, še znosni, okvirni specializaciji, potrebna specializacija »za delovno mesto« pa se lahko učinkovito izvrši le ob delu samem, seveda ob primernem režimu priučevanja. Diplomant višje šole bo sicer delal v operativi, blizu osnovnih delovnih mest, vendar mora biti sposoben, da tam kritično opazuje, analizira dogajanja ter ugotavlja in formulira probleme, njihove rešitve pa učinkovito in smiselno uveljavlja v praksi ter na splošno dviguje kvaliteto dela in miselnosti na svojem delovnem področju. Imeti mora visokošolsko miselnost in raziskovalnega duha, čeprav teoretično ni šolan tako visoko, da bi vse probleme znal sam tudi raziskovati. To je naloga raziskovalcev in raziskovalnih organizacij, diplomant višje šole pa naj predstavlja prepotrebno zvezo med njimi in prakso. Brez te zveze ne more biti uspešnega raziskovalnega dela in ne napredka v proizvodnji oz. poslovanju. Ta smoter pa bodo višje šole dosegle le, če bodo vzdrževale neprestan kontakt s prakso, ter gojile konkretno raziskovalno delo, ki ga bodo vodili njihovi učiteljski kadri.

ali manj škodljivo vplivajo na potek študija. Morali bi torej imeti možnost, prosto določiti trajanje pouka tako, da bi ob isti vsebini zagotavljalo čim krajšo dejansko skupno dobo študija ob najustreznejši kvaliteti znanja. Glede pouka samega vemo, da naj bi ne bil verbalen in brezoseben, temveč nazoren, prepleten z debata o posameznih problemih in skupnim načelnim reševanjem vzorčnih praktičnih primerov. Toda to zahteva veliko število vrhunskih pedagoških kadrov ter ustrezne prostore in opremo, v končni posledici pa mnogo denarja, češar vsega pogosto primanjkuje. Pomembno je tudi vprašanje učbenikov. Brez dvoma jih imamo premalo in mnogi niso dovolj prilagojeni visokoškolskemu načinu študija. Visokošolski učbenik sicer mora dati glavno vsebino učne snovi, mora pa študenta navajati na samostojno mišljenje, ter na uporabo ustrezne literature, domače in inozemske. Pri tem moramo z obžalovanjem omeniti, da novinci ne prinašajo s seboj tolikšnega znanja tujih jezikov, ki bi jim omogočalo študij tuje literature in zato ustrezni knjižni skladi, kakor so že skopi, ostajajo neizkoriščeni. Na splošno bi učbenik ne smel biti edini vir učenja, ne moremo pa danes reči, da sploh ni potreben ali prikladen. Izpitni režim naj bi končno bil takšen, da študentu omogoča polaganje izpitov ob kar najmanjših formalnih ovirah in izgubi časa, seveda ne na škodo zahtevnosti.

Vprašanja visokošolskih u-

smeri lahko zagotovi ustrezen razvoj mariborskih višjih šol. Poseben problem so naši, sorazmerno številni, honorarni učitelji in sodelavci, za katere je prejšnje razmišljanje še posebej tehtno. Spričo njihove velike angažiranosti na osnovnih delovnih mestih nastajajo mnoge organizacijske težave, predstavljajo pa po drugi strani nenadomestljive poznavalce specialnih področij in dragoceno vez s prakso. Se vprašanje pedagoške usposobljenosti visokošolskih učiteljev. Ne bi se strinjal s precej razširjenim mnenjem, da je visokošolski učitelj tem boljši, čim manj ga študenti razumejo. Takšno gledanje je zastarelo in ne spada v našo dobo. Sodoben visokošolski učitelj mora biti sposoben, da tudi težko snov poda na razumljiv način. Zato zelo pozdravljam akcijo našega Združenja, za organizacijo pedagoškega seminarja za učitelje, na katerem bi se seznanili z osnovnimi pedagoškimi dejstvi in prijemi.

O študijskih pogojih je bilo napisano že mnogo. Seveda obstoje določeni minimalni materialni pogoji, brez katerih študent ne more uspešno študirati. Zato se moramo boriti za to, da bo ta minimum čim višji in da ga bo deležen čim širši krog študentov. Vendar pa je potrebno ugotoviti, da materialno boljše situirani študenti praviloma slabše študirajo in da žal visok standard staršev na splošno negativno vpliva na študij njihovih otrok. Takšni starši in otroci bi morali o tem večkrat in globlje razmišljati. Po

Milivoj Raič, dipl. ing.:

Kompleks intenzivnosti študija

no profiliranih strokovnih kadrih v svetu že splošno uveljavilo. Njihova teritorialna decentralizacija pa se je zaradi vsesplošnega naglega naraščanja števila kandidatov za visokošolski študij, pokazala kot edina možna in ustrezna rešitev.

Zato se vsa ta razprava vse bolj obrača v smer evidentiranja, analiziranja in smotrnejšega urejevanja tega, kar smo doslej ustvarili na področju visokega šolstva. Brez dvoma bo takšna razprava odkrila marsikatero prednost, ki bi se dala bolje urediti tako, da bi omogočala smotrnejše izkoriščanje naših kapacitet visokošolskega pouka in raziskovanja, ki jih še ne bomo tako kmalu imeli preveč.

Da so prav tu notranje rezerve našega visokošolstva, nam najbolje potrjuje podatek, da je Jugoslavija po številu študentov pod samim vrhom evropske lestvice, prav pri njenem dnu pa po številu diplomatov, s katerimi razen tega mnogi tudi niso zadovoljni. V vprašanju je torej učinkovitost visokošolskega študija in njegova kvaliteta.

V tej zvezi zadnji čas pogosto slišimo pojem intenzifikacije študija. Mnogi pri tem mislijo samo na to, da je pač treba študente pripraviti do tega, da bodo več študirali, bolj delali izpite in hitreje diplomirali. Menim pa, da ta problem ni tako preprost in da obsega celo vrsto faktorjev, od katerih je študent sicer osnovni, zelo verjetno pa ne najučinkovitejši. Ves kompleks vprašanja intenzifikacije študija bi morda lahko razčlenili takole:

dijo na samostojno in intenzivno delo, ter tako mimogrede izgubijo leto ali več. Moti tudi heterogen sestav študentov, ker se na visokošolske zavode lahko vpisujejo novinci z gimnazij in strokovnih srednjih šol in tako obstoji pri nas močno številčno nesorazmerje na škodo slednjih. Pri tem dajejo za večino visokošolskih zavodov gimnazije preveč splošno, strokovne šole pa preveč specializirano izobrazbo. To so nekateri od problemov, ki bi se morali rešiti v odkriti in podrobni razpravi med srednje in visokošolskimi učitelji. Vsekakor pa drži, da je uspeh visokošolskega študija bistveno odvisen od uspešnosti dela na srednjih šolah.

Ce govorimo o študijskih programih, moramo najprej vedeti, kaj hočemo z njimi doseči, to je, kakšne strokovnjake naj bi z njimi formirali. Reševanje tega vprašanja je pri nas za mnoga področja komaj na začetku in takšno stanje pogosto navajajo kot glavni vzrok za neustrezne študijske programe. Mariborske višje šole so za svoja delovna področja v sodelovanju s strokovnimi društvi in družbeno-političnimi skupnostmi v glavnem ugotovile strokovne profile svojih diplomantov, ter ustrezne programe njihovega šolanja. Vendar moramo to delo imeti komaj za začetno, ter ga je potrebno dopolnjevati in poglobljati. Pri tem pa je treba postaviti nekaj temeljnih ugotovitev glede zahtev, ki jim morajo ustrezati diplomati višjih šol. Prizadevanj za njihovo praktično usposobljenost in načela

telji in k sodelovanju pritegnili tudi svoje študente.

Organizacija študija obsega vprašanja razporeditve posameznih predmetov in njihove medsebojne povezanosti, oz. dopolnjevanja, trajanja pouka, vprašanja učnih metod in pripomočkov, izpitnega režima ipd. Na tem področju se da nedvomno še ogromno napraviti in tako izboljšati sistem študija. Naši predmeti se pogosto bodisi medsebojno prekrivajo ali pa so med njimi praznine, nekateri so tudi vsebinsko prenapeti. Saj danes ne moremo posredovati študentu vsega znanja posameznih strok, ker je postalo že preobširno in se prehitro razvija. Potrebno je predmete dobro medsebojno uskladiti, tako po vsebini kot po zaporedju. Prav na tem področju pa je preveč togo gledanje na trajanje pouka velika ovira za iskanje najustreznejše organizacije študija. Danes je greh samo omeniti podaljšanje trajanja pouka, čeprav vemo, da pri nas dejanska doba trajanja študija, v povprečju za okoli 50 %, presega dobo trajanja pouka in to v mnogih primerih prav zaradi tega, ker je slednja prekratka. Dogaja se nam, da študent spričo preobremenjenosti, nastale zaradi prekratke dobe pouka, sploh ne more sproti študirati, da izgublja kontakt s predavanji in jim ne more vsebinsko slediti, ter zato od njih tudi nima toliko, kot bi sicer bilo možno. Tudi se večsah dva predmeta med seboj časovno prekrivata, čeprav je znanje prvega pogoj za razumevanje drugega. Takšnih primerov je še več in vsi bolj

čiteljskih kadrov ne omenjam zato, ker bi hotel dati študentom in staršem priložnost, da nanje zvalijo prevelik del odgovornosti za nezadovoljive študijske uspehe (s tem smo, po mojem mnenju, že dovolj pokvarili stanje na srednjih šolah in verjetno tudi na osemletkah). Gre mi predvsem za vprašanje njihove izbire in formiranja. Menim, da na naših visokošolskih zavodih udmučena neprekinjena pot, od asistenta (pogosto že od demonstratorja) do docenta in profesorja, ne zagotavlja ustreznega poznavanja in posredovanja problemov prakse, razen tistih strokovnih področij; seveda, pri katerih praksa ni bistven element udeleževanja. Ta pot bi morala torej biti prekinjena z daljšo dobo uspešnega delovanja na odgovornih strokovnih delovnih mestih zunaj šole, sicer visokošolski zavod pričinja izgublja svojo osnovno funkcijo pripravljanja za poklic. Mariborske višje šole so svoje učiteljske kadre v glavnem dobile iz prakse, kjer so se bili vidno uveljavili. Sedaj pa morajo imeti voljo in možnost, da se poglobijo v svoje predmete, svoje bogate izkušnje izpopolnjujejo s študijem teorije in novosti, ter se udeležujejo raziskovalnega dela. Razveseljivo je, da ti naši kadri kažejo mnogo zanimanja za svoj razvoj v tej smeri, saj imamo že sorazmerno precej doktorjev znanosti, mnogo pa jih študira na tretji stopnji ali se udeležujejo raziskovalnega dela. Zato menim, da se je v Mariboru izoblikovala dobra kadrovska osnova, ki ob upoštevanju nakazane

drugi strani pa ne moremo mimo dejstva, da družba daje za visokošolski študij zelo visoka sredstva in da morajo zato podpore vseh vrst biti vezane na uspeh pri študiju.

Toda pri tem ne smemo pozabiti, da se socialni sestav slovenskih visokošolcev bistveno razlikuje od socialnega sestava slovenskega naroda in to v korist mestnega dela prebivalstva. Pred kratkim sem bral v neki razpravi o francoskem visokem šolstvu mnenje, da je treba socialno sestavo študentov in naroda kar najbolj približati, če hočemo zajeti vse njegove zdrave in sposobne intelektualne rezerve. Mislim, da je takšno stališče danes dejansko edino možno, še posebno v naši družbeni ureditvi, najti moramo le ustrezne poti do socialnega ravnotežja med narodom in njegovimi visokoškolskimi izobraženci. Ena od teh poti — gledano s stališča ustvarjanja za vse čim bolj enakih materialnih študijskih pogojev — je prav gotovo decentralizacija visokega šolstva, ki naj ga približa širšim plastem naroda, druga pa v pravilni politiki podeljevanja raznih oblik podpor študentom. Znano je že in mnogo je že bilo napisanega o tem, da je Maribor glede osnovne oblike pomoči, to je študentskih domov in menze, šele na začetku in da znatno zaostaja, kar bodo odgovorni vsekakor morali upoštevati. Na politiko podeljevanja štipendij ima družba mnogo premalo vpliva in lahko resno dvomimo v njeno pravilnost. Brezdvoma bi bilo koristno vsem, ki potrebujejo visokošolske kadre, če bi bili pri razpisovanju štipendij širokogrudnejši in k njihovega podeljevanju pritegnili neposredno zainteresirane, to je študente in šole. Tako bi svoj denar bolje naložili in bi bila verjetnost poznejših razočaranj znatno manjša. Se najbolje (Nadaljevanje na 4. strani)

Strokovno delo premalo nagrajeno

Načelo o odpravi razlik med fizičnim in intelektualnim delom smo pri nas marsikdaj precej banalizirali. Predvsem je bila to posledica napačnega interpretiranja določenih tez. Objektivno se je ta zmotna najučinkoviteje pokazala v materialnem nagrajevanju strokovnjakov in umskih delavcev, ki za svoja dela niso bili primerno stimulirani. Na žalost tudi danes ni povsem izkoreninjeno primitivno mišljenje nekaterih ljudi o tem, kako nekateri sedijo po pisarnah in imajo čiste roke, čeprav tudi te sumnje (da nekateri samo sedijo) niso vselej neopravičene. Res je, da ne moremo potegniti črte med miselnim in manualnim delom, ni pa to že dokaz, da se eno od drugega ne razlikuje po svoji zahtevnosti in večji ali manjši, daljši ali krajši angažiranosti. Vsak strokovnjak mora tudi svoj prosti čas posvetiti študiju problemov, ki jih rešuje v službi, medtem ko ročni delavec po odhodu z delovnega mesta več ne troši energije za proizvodnjo.

Strokovne službe pri nas še vedno niso upošteevane v takšni meri, kot bi morale biti. Prav tako je s pripravo proizvodnje v industrijskih podjetjih. Navada je, da posvečamo premalo časa študiju delovnih procesov in forsiramo proizvodnjo. To ima seveda za posledico ogromno pomanjkljivosti, do katerih ne bi bilo prišlo, če bi pripravljali proizvodnjo po študijski poti. V zelo razvitih podjetjih Združenih držav Amerike pripravljajo proizvodnjo časovno do sedemkrat dalje, kot le-ta sama traja. V tem času temeljito prouče vse podrobnosti tehnologije in organizacije in dovoljujejo le minimalna odstopanja, ko proizvodnja steče.

To sem omenil predvsem zaradi tega, ker se dogaja, da pri nas delamo obratno: pripravljamo čase skrajšujemo v splošnem prepričanju, da neproduktivno delo podražuje proizvodvo, vendar je to neznanstvena in škodljiva miselnost. Od tod pa tudi izvira

podcenjevanje strokovnega in znanstvenega dela, ter v najnovejšem času tudi problem zaposlovanja in brezposelnosti. Če na veliki zvon zvoni o modernizaciji proizvodnih procesov in o odpravi slabe organizacije, potem nikakor ne bi smeli pozabljati vselej dodati, da je za ta dela potrebno vključiti strokovnjake vseh vrst in stopenj. Nevzdržno je, da je danes (v obdobju, tako odločilnem za naš nadaljni gospodarski razvoj) toliko šolanih in strokovno usposobljenih ljudi na neustreznih delovnih mestih, da pa zasedajo vodilne in strokovno zahtevane položaje za ta mesta nekvalificirani ljudje. Če hočemo reformo zares uspešno izpeljati, potem je potrebno začeti pri ljudeh, ki so svojo vlogo odigrali in sedaj ovirajo radikalno reševanje nalog (vsekakor v bojazni za položaj in lepe plače).

Posledica takšnega stanja in pojmovanja v naši skupnosti je tudi nerešeno vprašanje nagrajevanja. Ni moj namen, da bi podpihoval zahteve po zviševanju denarnih prejemkov predvsem mladih strokovnjakov, vendar pa moram samo izraziti večno veljavno pravilo, da je prav materialna korist vzpodbuda za delo. Če je le-ta neznatna, potem tudi interesi na tem področju upadajo. Pač pa bi bilo potrebno spregovoriti o tem, da delitev po delu ravnajo zaradi podcenjevanja intelektualnega dela ni na mestu. Potrebno je vendar razlikovati ustvarjalno delo od zgolj mehanskega in nagrajevati ideje drugače kakor delo v kamnolomu. Ne moremo mimo, ne da bi si postavili vprašanje o vrednosti izobraževalnih ustanov od najvišjih do najnižjih stopenj. Če je nekdo absorbiral znanost petnajst in več let, potem je zelo verjetno, da je v tem času tudi osposobil svoj miselni sistem za reševanje težjih nalog kakor tisti, ki se ni šolal. Ko govorimo o intenzifikaciji študija, moramo vedeti, da je tudi materialna perspektiva na novo zaposlenih diploma-

tov višjih in visokih šol dokaj odločilna vzpodbuda za hitrejši in temeljitejši študij.

Nasploh, ne samo biti zanjano prepričani, da je z diplomom že vse urejeno. Glavne nejasnosti se pojavijo za diplomante šele, ko zasedejo delovna mesta. Zdaj je pri nas tako, da ni skoraj nikjer povsem rešeno vprašanje strokovnjakov, toliko manj pa še pripravnikov. Toda tudi pripravništvo si organizacije razlagajo različno in je potem pač mnogo odvisno od tega, kje se bo kdo zaposlil. Nekatera podjetja uvajajo praktičantski staž za novince do dveh let, druga eno leto, ponekod pa ta sploh odpade. Pripravništvo je sicer potrebno, vendar pa bi gospodarske organizacije lahko vsaj približno uskladile pogoje. Sedanja zmeda v pripravništvu in nestimulativna merila za nagrajevanje v tem času, odvrtajo seveda številne diplomante, tako da si iščejo zaposlitev drugod, ne redko v tujini.

Če tudi pod tem potegnemo črto in sumiramo trenutne pomanjkljivosti, bomo zlahka napravili zaključek, kakšno mesto gre strokovnjakom, kakšno ceno naj imajo in kako jih je treba stimulirati. Posledica dosedanjih napak so že vidne na več področjih: odhajanje v inozemstvo, slabi rezultati v novatorstvu in racionalizatorstvu, fluktuacija v gospodarskih organizacijah in iskanje raznih honorarnih zaposlitev, ki izčrpavajo aktivnost na rednem delovnem mestu.

Nesmiselno prepričanje, da je pri nas strokovnih kadrov zadost, je očiten. Drži pač eno: čas, ko bo zastarela miselnost in togost morala napraviti mesto elastičnejši strokovnosti, je pred nami. Če nekatera podjetja še zatrjujejo, da strokovnjakov ne potrebujejo, je prav gotovo, da nimajo izdelanih analiz in sistematizacije delovnih mest. Takšno zanemarjeno delo bo pripeljalo na slepi tir, ki se mu je še čas izogniti.

M. Prašnikar

Gospodarske organizacije so začele uspešno ali manj uspešno uveljavljati in izpopolnjevati ukrepe gospodarske reforme. Njihova tendenca je, proizvajati čim bolj ekonomično, z manj stroški doseči večjo in kvalitetnejšo proizvodnjo in končno tudi s poenostavljenimi, toda poglubljenimi delovnimi procesi obdelati predmete dela do finalnega produkta, ki naj ima visoko kakovostno in nizko proizvodno vrednost. Intenzifikacija proizvodnje, ki je od-

in skušamo analizirati razvojno pot mladega človeka, čeprav smo ugotovili, da tudi ta določa pri uspehu študija. Če podatek o vpisanih študentih proti številu diplomantov nas sili k razmišljanju, kako stanje izboljšati. V našem šolskem procesu lahko s pravnimi predlogi in izvajanjem teh predlogov izboljšamo uspeh študija. Studentje sami lahko veliko prispevamo k izboljšanju nekaterih metod, saj nas te prizadevajo direktno.

Intenzifikacija študija

– prispevek k uspešnemu izvajanju gospodarske reforme

visna od poenostavljenih delovnih procesov, pa naj ima svoj odraz v času proizvodnje. Predmeti dela ne morejo aktivno vplivati na intenzivnost na čas proizvodnje. Podvrženi so obdelavi in lahko tudi predelavi, ki jim dasta končno podobo in lastnosti. Ali ni tudi študent, kljub vsem pravicam soodločanja v raznih organih šole in kljub svoji specifični opredelitvi kot član kolektiva šole v skrajni postavki predmet dela, oziroma obratno sredstvo, ki pa nima veliko lastnosti in sorodnosti s podobnimi pojavi v gospodarstvu?

Težko je primerjati ti dve ekstremni smeri, še težje pa na podlagi ugotovitve ene plati skušati graditi in iskati zakonitosti za drugo stran. Vendar nam je vsem jasno, da je prav intenzifikacija študija, ki naj bi jo izvajali z namenom, da bi dvignili kvaliteto znanja in skrajšali dobo študija, naš največji prispevek k uspešnejšemu izvajanju gospodarske reforme. Popolnoma drugače kot v gospodarstvu, moramo obravnati v tem procesu kot predmet dela študenta, ki se v določenem okolju izpopolnjuje in oblikuje, ker prav on največ aktivno odloča o uspešnosti študija. Za uspešno študiranje so študentu potrebne moralne kvalitete in materialni pogoji za študij. Negativni vpliv teh dveh postavk pa v našem družbenem redu ne bi smel biti pereč, saj nam je socialistična vzgoja morala vtisniti čut odgovornosti do družbe in samega sebe in dati vsakemu osnovne materialne pogoje za študij. Uspešnost študija je torej v največji meri odvisna od študenta samega. S posameznimi akcijami lahko vplivamo na izboljšanje študijskega uspeha pri študentih, zato je nepotrebno, da se v to temo poglobljamo,

Jože Protner

Kompleks intenzivnosti študija

Milivoj Raič dipl. ing.:

(Nadaljevanje s 3 strani)

je urejeno dodeljevanje kreditov in socialnih podpor.

Med študijske pogoje moramo šteti razen materialnih pogojev študentov tudi vprašanje ustreznih šolskih prostorov in njihove opreme, od predavalnic do risalnic, laboratorijev, delavnic in čitalnic, pa tudi kabinetov za pedagoške delavce. Visokošolski učitelj in asistent morata imeti na svoji šoli možnost dela in študija, torej lastnega izpolnjevanja, na njej morata biti takorekoč doma, in za to potrebujeta primerne prostore. Trije od naših mariborskih visokošolskih zavodov imajo ta problem v glavnem zadovoljivo rešen, dva še delata v zelo pomanjkljivih prostorih. Višja tehniška šola je pravkar v izgradnji, ki pa se je letos zaradi pomanjkanja sredstev žal ustavila prav pri najvažnejšem funkcionalnem delu, to je pri laboratorijih in delavnicah, katerih zgradbe so ostale nedovršene. Vsekakor bo treba gradnjo čimprej nadaljevati in začeti misliti tudi še na ostala dva zavoda. Po mojem mnenju smo upravičeni reči, da so bila sredstva, ki nam jih je doslej zaupala družba, dobro naložena, saj so iz njih nastala lepa in funkcionalna, nikakor pa ne luksuzna, šolska poslopja z zelo ugodnimi ekonomskimi karakteristikami.

Spričo tako številnih drugih faktorjev intenzifikacije študija bi študenti utegnili misliti, da se jim je treba le vpisati in dvigniti diplomu, vse vmesno pa je dolžnost drugih. Temu seveda ni tako in ostaja študent še vedno osnovni faktor študija. Brez njegove sposobnosti, volje in truda tudi pri najboljših pogojih ne more priti do uspeha. Menim, da danes študenti v povprečju znatno pretirano kažejo na svoje pravice in na vse mogoče ovire, ki jim otežkočajo študij, in pri tem pozabljajo na svoje dolžnosti in na delo. Družba je danes vsekakor zelo na stežaj odprla vrata k visokoškolskemu študiju, o tem priča tudi naglo naraščajoče število študentov. Nasprotno pa majhno število diplomatov priča o tem, da druga stran — seveda ob upoštevanju faktorjev — včasih vendarle ni zadostil resen in prizadeven partner. Akademsko svobodo moramo razumeti tako, da si sami izberemo področje študija in da študiramo svobodno, na svoj lastni način, in ne tako, da ne študiramo. Tu bi kazalo omeniti tudi tzv. »srednješolske metode«, ko zahtevamo vsaj določeno prisotnost pri predavanjih in vajah. Seveda bi bilo vsem prijetneje, če tega ne bi bilo treba zahtevati in kontrolirati, temveč bi študenti svojo prisotnost pri šolskem delu smatrali za svojo samo ob sebi

umevno dolžnost. Nič namreč ne more nadomestiti osebnega kontakta med učiteljem in študentom, pod pogojem seveda, da je ta kontakt obojestransko kvaliteten. Te »srednješolske metode« moramo torej razumeti kot nujno zlo, kot začasen ukrep pogojem z določenimi pomanjkljivostmi v predhodnem izobraževanju in vzgoji, masovnostjo študija in psihološko napačno pojmovanje svobode.

Dolžnosti študenta pa gredo še dalje. Intelektualec in državljan se ne formirata samo s študijem svoje stroke, temveč tudi z udejstevovanjem v kulturnem, družabnem in družbenem življenju svoje sredine, biti mora splošno razgledan in na primerni ravni. Ne bi smel zanemarjati niti telesne vzgoje, ki v primernih oblikah z dvigom fizične kondicije dviga tudi splošno vzdržnost in kapaciteto duševnega dela. Priznati je treba, da pri sedanjem stanju organizacije pouka na marsikaterem zavodu študent tudi pri najboljši volji ne more biti v polni meri kos vsem tem nalogam, ker je spričo neustrezne dobe trajanja pouka preobremenjen. Prizadevati si moramo torej, da bodo pri perspektivnih organizacijskih konceptih upoštevani vsi našti elementi oblikovanja mladega človeka.

Rekli smo že, da se visokošolski študij ne končuje z diplomom, temveč

se mora v smeri podrobnega prilaganja in izoblikovanja nadaljevati na na delovnem mestu. Prav tu pa nikakor ne moremo biti zadovoljni s sedanjim stanjem v gospodarskih organizacijah in družbenih službah. Če sam sprejem mladih strokovnjakov je pogosto neprimeren in jim jemlje voljo, pogum in samozavest. Pogosto je prepričan sam sebi, nihče ga ne uvaža v delo in kolektiv, takoj je postavljen pred naloge, za katerih reševanje je razen šolskega znanja potrebno tudi poznavanje raznih podrobnosti iz vsakdanje prakse, in ni malo slučajev, da ga pred take naloge, kar v obliki pasti, postavljajo praktiki z nižjo izobrazbo, da lahko potem kažejo nanj, češ, od šolanih ljudi nimamo nič. Ta prva doba dela mladega strokovnjaka je pogosto odločilna za ves njegov odnos do kolektiva, za njegovo orientacijo in tudi kariero. Zato bi jim morali posvečati vso pozornost. Pripravniško dobo bi morali razširiti na vsa področja, vsaj večji kolektivi naj bi v svojih kadrovskih službah imeli visoko izobražene mentorje z vzgojiteljskimi kvaliteta. Če že toliko vlagamo v šolanje strokovnjakov, dodedemo še to, pa bo skupna investicija mnogo bolj rentabilna. Seve-

da pa je nasprotno tudi res, da mladi strokovnjaki včasih nimajo pravega odnosa do dela in svojega kolektiva. Izbravajo si delo, predvsem se izogibajo operativnih služb, nočejo si »umazati rok«, prvo vprašanje jim je zastuženo in ne delo, takoj zahtevajo razne izjeme in ugodnosti, po možnosti inozemsko prakso, na druge pa gledajo zviška. Domisljivost in nadržanost, prav gotovo nista primerni dokazili za visokošolsko izobrazbo, pa tudi vse ostale lahko samo izloča, ne pa vključuje. Ne moremo sicer reči, da velja to na splošno, vendar imajo visokošolski učitelji prav na področju oblikovanja ustrezne miselnosti bodočega strokovnjaka še mnogo dela.

Skušal sem kar se da objektivno prikazati nekaj glavnih faktorjev intenzifikacije študija. Gotovo jih je še kaj in vse bi bilo potrebno zelo podrobno proučiti. Čeprav sem mnogokrat navajal naše mariborske posebnosti, mislim da veljajo podobni kriteriji za vse visokošolske zavode, brez ozira na stopnjo in lokacijo. Pravkar imenovana posebna republiška skupščinska komisija za vprašanja visokega šolstva, jih bo brez dvoma upoštevala, vse in za vse enako.

Namen in odgovornost pisanja

Ce ponovim tako dobro znano pravilo, po katerem se naj ravnajo novinarji in publicisti, da je treba v pisani besedi takoj, povsod, na najučinkovitejši način reagirati, da bi javnosti pokazali dogodke v pravi luči in usmerili vse svoje in skupne sile na konstruktivni odziv za rešitev kateregakoli problema, potem naj to služi le kot moč za razumevanje, kolikšno vlogo, in zato tudi odgovornost, nosi s seboj novinarska in publicistična dejavnost. Novinar je ves čas svojega gibanja v družbi v kritičnem razmerju do okolice, vsak trenutek pripravljen, s svojo prodorno mislijo in konstruktivnostjo, razčleniti zapletljaje med pojavi in ljudmi. Seveda beseda kritičnost ne pomeni, da je to slabost, pristranost. Takšna ocena bi bila napačna. Kritičnost je samo ena od potrebnih komponent za uspešnost novinarskega dela in ni — kot bi nekateri radi dokazali — opozicijska aktivnost, temveč prizadevanje, da se določene slabosti čimprej odpravijo.

Novinar mora govoriti tudi o pozitivnih pojavih. Vendar ne govori o tem zato, da bi opajal sebe in svoje bralce,

ne govori kot o nečem dokončnem, marveč o načinu, kako je treba slediti uspehom.

Prav posebno vlogo je treba posvetiti študentskemu tisku. Ne morda zaradi tega, ker bi se od povedanega moral razlikovati, ali se postavljati na samosvoja stališča; študentsko novinarstvo se razvija v drugačnih pogojih. S tem, da združuje samo mlade, v družbi še neairmirane in formalno nevezane ljudi, je tudi dana nova dimenzija zdrave ustvarjalnosti, gledane s perspektive mladih. Razen tega je študent novinar tudi amater, kar njegovega odnosa do obravnavanja družbenih problemov materialno ne pogojuje, marveč so njegove etične norme edino merilo pri obravnavanju določene teme.

Studentska publicistika je skozi ves svoj razvoj pri nas dokazovala, in to še vedno dokazuje, da ima tudi širši družbeni pomen. Temu ni dokaz samo to, da se vključuje v obravnavanje splošno družbenih problemov, marveč vloga pri formiranju študentske zavesti:

— goji kritičnost v svojem času in okolju, ter spremlja dogajanja v študentskem javnem življenju.

— združuje generacijo mladih v krog z določenimi hotenji ali načeli, ter ji omogoča, da s pomočjo pisane besede javno spregovori o lastnih nazorih,

— vzgaja in gradi jedro javnih družbenih delavcev v času njihovega vsesplošnega ustvarjalnega zorenja,

— ustvarja sredino in občutek organiziranosti študentov, ter daje noto študentskemu središču in mestu, v katerem biva.

Ze samo ti pokazatelji so dovolj močni, da ni težko sklepati in sklepanje ne more imeti dvoumnih zaključkov.

List je študentom potreben kot malo katera družbena dejavnost, za dokaz pa lahko služi Katedra, okoli katere se je formiralo jedro aktivnega in progresivnega študentskega dela v Mariboru. Tudi danes, ko je list na tem, da zopet postane redno glasilo mariborskih študentov, pri tem pa zadeva z najrazličnejše materialne težave, je že jasno, da be tudi v bodoče prav to ena izmed najaktivnejših študentskih dejavnosti (seveda ob polni meri razumevanja tistih,

usmerjeno pa k neprestani analitičnosti. Časopis si lahko izbira med dvema konceptoma: da je poročevalski, kar je slabo, če je samo to, ali pa da se nagiblje v analizo in k teoretičnemu razglabljanju, kar ne bi bilo napačno za študentski list. Potrebno je vsekakor oceniti mnoge okoliščine, ki pogojujejo ta ali oni koncept, predvsem pa pisoci kader, od katerega je skorajda vse odvisno (razen vprašanje izhajanja).

Ko govorimo o novinarski in novinarjevi odgovornosti,

Vsak list, in med prvimi študentski, je pred svojimi bralci odgovoren in dolžan, da pošteno ter pametno — pa čeprav v nasprotju z uradnimi normami — razpravlja o slabostih sedanosti. Predvsem je treba imeti zadosti poguma in manj bojazni za mnenje, ki si ga ustvarijo pristranski sodniki. To je navadno le peščica ljudi, ki utesnjujejo kulturne prilike in ki si lastijo monopol nad prepričanjem ter nazori. Zato borba proti njim ne more biti dolgotrajna. Z odkritim, pri-

ILUSTRACIJE V TEI STEVILKI SO DELO IVANA PRENZLA.

ki lahko dajo poleg moralne še materialno podporo!)

Mimo odločilne vloge študentske publicistike pri formiranju študentske zavesti in obravnavanja študentske ter splošne problematike, je seveda da treba odločno postaviti v prvi plan mesto odgovornosti, ki je s tem povezana. Ne gre namreč samo za to, da pišemo zaradi pisanja, temveč je treba doseči to, da bo pisanje tudi družbeno determinirano,

moramo vedeti, da je leta ozko povezan s pojmom načelnosti. Vsakršna nenačelnost, neopredeljenost glede ti stega, kar obravnavamo, je škodljiva za list, za avtorja in za bralca. Res je, da so pogojji za pisanje v manjših kulturnih središčih in tam, kjer imajo mestni očetje manj posluha za kakšno mladostno načelnost, težji, toda to ne more biti opravičilo študentom.

zadevnim delom v študentskih krogih, je prav gotovo možno v veliki meri vplivati na prodor mnogih naprednih misli in idej v mesto, ki se boječe stiska v večnih pričakovanih in opreznosti, — počakati kaj bodo storili drugi. Svet pač napreduje zaradi neprestanih kvalitativnih sprememb, katerih povzročitelji so tudi mladi ljudje.

M. P.

LANGSTON HUGHES

Tudi jaz sem Amerika

Tudi jaz pojem Amerika. Jaz sem njen temni brat. Naženejo me v kuhinjo jest, ko pridejo gosti. A jaz se smejem in s tekom jem in krepko rastem. Jutri bom za mizo sedel, ko pridejo gosti. Nihče več ne bo upal mi reči Izgini v kuhinjo jest. Takrat. Razen tega bodo videli, kako sem ves lep in jih bo sram. Tudi jaz sem Amerika.

(Prevedel P. T.)

Želja stara nekaj let

Želja mariborskih študentov, da bi dobili svoj klub je stara nekaj let. Pobrskali smo po starih izvodih Katedre in dobili vsaj približno podobo naših želja.

Maribor, 1959. Prva višja šola in z njo prvi študentje. Z njimi pa je prišlo vse, kar je povezano s študentskim življenjem, tudi želja po zabavi. To leto so se študentje zavedali, da so vzori drugih študentskih centrov previsoki.

Maribor, 1960. Študentsko kulturno zabavno življenje se je razvijalo ob redkih gledaliških predstavah študentskega abonmaja, koncertih in eksperimentalnem televizijskem programu v gostinskih lokalih. To leto se je prvič rodila resna želja po študentskem klubu. Mariborski študentje postanejo tarča javnih, dobro in zlonamernih kritik. Študentje so na to odgovorili, da bi bilo res prijetneje, če bi imeli svoj prostor, kjer bi lahko malo zaplesali in posedli. Potem ji mne bi bili edino zatočišče javni lokali.

Maribor, 1961. Mesto mora dobiti center zabavnega življenja vse mladine in ne samo študentov. To leto so se množično ustanavljali klubi po krajevnih organizacijah, ven-

dar so že ob svojem rojstvu pokazali slabokrvnost, ki je dve ali tri leta pozneje pomenila njihovo smrt. Mladim so tovariši z okrajnega odbora SZDL in komiteja mladine obljubili, da bo proti koncu tega leta ali najpozneje v pričetku prihodnjega, mesto dobilo mladinski dom. Na občinskih konferencah mladine v Mariboru in na konferenci Zveze študentov, je vrsta mladih razpravljala že o programu bodočega mladinskega centra.

Maribor, 1962. Iz obljub ni bilo nič. V Katedri se avtor sprašuje »Zakaj še spimo...« Edini svetli točki kulturno zabavnega življenja sta bili to leto prireditvi našega lista Jam session in Katedra 1962. Zopet obljuba: prihodnje leto...

Maribor, 1963. »Kako se še vedno zabavamo,« je napisal P. Bronzan. To je leto »sladkega življenja« slovenske mladine. Zopet se je zvrstila vrsta

napadov javnih in drugih delavcev na mlade v Mariboru, predvsem na študente. V odgovor je bil zaključek članka: Zavedati se je treba, da negativni pojavi v življenju mladine ne nastajajo sami od sebe, ampak imajo svoje globlje razloge v neorganiziranem družabnem življenju s strani tistih, ki so za to ogovorni. Da bi bila mera polna so prav ti »odgovorni« točno določili: mladinski klub bo tam in tam z deli bomo pričeli takoj...«

našem mnenju (vsaj po takratnem), sprostita velika površina prostorov. Upali smo, da se bo našel skromen prostor za klub, vendar iz naših želja ni bilo nič.

Maribor, 1965. Po prespani prvi polovici leta smo študentje ponovno začeli razmišljati o lastnem klubskem prostoru. Istočasno pa so o tem razpravljali mladinski aktivni v vseh treh mariborskih občinah, največ v občini Maribor Center. Prišlo je do soglasja, da zaradi možnosti, ki so se pokazale ob izselitvi Komunalne banke v Orožnovi ulici, mladi v Mariboru osnujejo enoten klub.

V izpraznjenih prostorih banke v Orožnovi ulici, bi po predloženem idejnem projektu, iz sedanjih sedem, uredili tri večje prostore tako, da bi podrli nekaj vmesnih sten. Osrednji prostor bo velika dvorana, ki ima zgodovinsko zaščiten strop. V njem bodo lahko mladi prirejali ples, zborovanja, večje sestanke itd. Zanimanje za klub je vsekakor veliko. Pri občinskem odboru SZDL Maribor Center so ustanovili komisijo, v kateri je tudi predstavnik Zveze študentov. Ureditvena dela bodo stala približno 11 milijonov dinarjev in jih bodo prispevale mariborske občine.

O vsebini dela v klubu žal še ne moremo govoriti. Predvsem bo odvisna od zainteresiranosti nas samih in našega nadaljnega prispevka k ustvaritvi zamisli, ki bo prihodnje leto praznovala sedmi rojstni dan.

Slavko Pukl

No, pa smo tudi v Mariboru doživeli »pohujšanje«, čisto majčkeno sicer, a vendar pohujšanje. To pa je glavno, saj tudi mi potrebujemo škandalčke, da ne ostanemo provinca. Tako pohujšanje je pomenilo Zori Hudales (Večer 18. nov. 1965) in Ani Vilič (Prosvetni delavec 1. dec. 1965) premiera otroške igre Goli kralj (zlomka, saj je že naslov pohujšljiv). Tudi sam se sicer sprašujem ali je bilo najpametneje uvrstiti to igro na repertoar, ne sicer zaradi pohujšanja, marveč zato, ker menim, da smo v zadnjem času dobili Slovenci nekaj kvalitetnih otroških dramskih tekstov, ki so enakovredni ali celo boljši od Golega kralja (Mikeln, Petan, ali pa sam klasik Golia).

Oglašam se zato, ker se bojim, da bi lahko gonja proti Golemu kralju odvrnila starše ali učitelje od namer, peljati otroke v gledališče. Razen o politično za lase privlečenemu koncu, priznavam Golemu kralju živahnost, svežino, nešentflorjanstvo. Avtor Jevgenij Švarc je kompiliral tri Andersenove pravljice. Avtorica ogorčenega pisma v Večeru Zora Hudales (njej, in ne Ani Vilič, je namenjen moj odgovor) je v začetku zapisala, kakšne kvalitete mora imeti mladinsko dramsko delo. Med te je naštel: podpiranje sanjskega sveta otroške duše, bogastvo akcije, prepletanje čarobnega in pravljicega, nevsiljivo vzgojnost... Takoj po teh znanih resnicah pa se vprašuje... s kakšno gotovostjo je mariborsko gledališče proglasilo Golega kralja za mladinsko igro?

»Pohujšanje« v Mariboru

Ob premieri mladinske igre Goli kralj

Le zakaj se tovaršica čudi, ko pa ima vendar omenjeno delo toliko, da ne vseh, gornjih kvalitet (pravljice, akcija, vzgojnost, ki je ob koncu sicer politična, česar pa tovaršica ne omenja). Tega ni avtorica tudi z besedo oporekla. Kaj jo toraj moti? Po citiranih stavkih bi sodil, da žargon, ljubezenska terminologija, če hočete pohujšanje, ki ga delo vzbuja. Da povem takoj v začetku: Goli kralj lahko »pohujša le pohujšane«. Sama pravi, da so bili otroci »prepošteni«, da bi razumeli aluzije ali nečedna namigovanja. Torej je tako v redu! Če niso razumeli, se tudi niso mogli pohujšati. In resnično so šli otroci hladnokrvno mimo takih stavkov, ob katerih so odrasli licemerno zardeli. Sploh je s citati previdno ravnati. Če bi bil hudoben, bi lahko našel v posameznih stavkih, recimo Golie, možnost pohujšanja in celo protipolitično delovanje, dasi je mladinske igre napisal pred vojno in da to ne pride nikomur na misel. Tovarišica pa nam je citirala take stavke kot dokaz: »Sežgal vas bom, obesil, vse življenje vas bom zmerjal« (duhovito pokaže na kraljevo nemnost), ali »S-1 se ne boš poročila z njim, marveč njegovimi zobmi, marveč z njim.« Kaj je v teh dveh stavkih strašnega, pa tudi ne vem. Če župan pravi, da je »prepošten«, da bi se splazil v kraljičino sobo, to zame ni pohujšanje. Saj ni župan mislil s tem tega, kar je razumela avtorica pisma. On je vendar odgovarjal na vse zahteve ministra, ki mu je nalagal nepoštena dela, da je prepošten. Glejte, niti otroci niso tako razumeli (drugače kot je povedal), mi odrasli, ki pa smo to zmogli, se jezimo na druge. Če je hotel ženin raziskati, ali je kraljična res kraljevskega rodu, mu tega pač ne moremo preveč zameriti.

Tudi ni res, da bi bila kraljična na pol gola, ko pravi, da še ni oblečena. Sicer pa se lahko odločimo, katere otroke bomo peljali igro gledat. Pa peljimo nekoliko starejše, če bi se res malčki pohujšali. O tem je pisal lani Fran Žižek v spisu Mariborska dramaturgija, ko je dejal, da bodo uprizarjali izmenoma igre za različne starosti otrok.

Kako pa, da ni avtorica niti omenila razgibane, otroški duši primerne režije, ki pomeni za Žižka uspeh (po neuspelem Tartuffu), naravnost odlične igre Marjana Bačka (ki je bil, kot pravi Trekman v Razgledih, doživeti večera) in solidnega deleža vseh ostalih, se mi zdi čudno. Res lahko ob koncu nekoliko podvomimo v prisotnost umetniške izpovedi, ko Švarc osmeši kralja (edini kralj je tako slep, da ne vidi, kako je neumen, delovno ljudstvo, celo otroci pa ga razkrinkajo; aluzija na odpravo carizma v Rusiji), vendar lahko razumemo ta konec veliko bolj sodobno. Lahko velja za marsikateriga kralja ali vladarja druge vrste v današnjem času, ki noče videti stvarnosti, takšne kot je.

Poleg tega je igrice pred letom pohujševala vse slovenske otroke preko televizije (ali se je Žižek zato odločil zanjo, ker jo je režiral že na televiziji?), pa še vendar živimo. In ali ni veliko več nevarnosti drugod za negativne vplive (družina, film, »beatli«...) kot pa v gledališču? Dasi sem učitelj, se ne bojim, da se bodo otroci pred tablo poljubljali zaradi te mladinske igre.

Tone Partljič

V pričakovanju prvih predstav

Intervju z Lojzetom Gačnikom, sekretarjem KUD »Študent« Maribor

Poiskali smo ga v prostoru KUD »Študent« v Slovenski ulici 5. Prijazno nas je sprejel in nam ogovoril na nekaj vprašanj, ki se dotikajo kulture mariborskega študenta in društva samega.

Najprej bi nas zanimalo, kakšen je bil namen in odziv na anketo, ki jo je pripravil KUD »Študent« ob letošnjem vpisu na mariborske višje šole?

Osnovni namen ankete je bil, pritegniti čimveč študentov v sekcije KUD. Anketo je večina študentov vzela neresno, kot neko formalnost, ki je potrebna samo zato, da študent zadovolji vpisnim pogojem na višji šoli. Anket, ki so bile uporabne za analizo, je bilo nekaj čez tristo. To pa je v primerjavi s številom vpisanih študentov zelo malo.

Koliko študentov, ki so to anketo pravilno izpolnili, pa je danes aktivnih pri KUD »Študent«?

Vsem študentom, ki so pravilno izpolnili anketo, smo poslali vabila za prvi sestanek. K folklorni sekciji jih je prišlo šestinpetdeset (17 iz VTS, 4 iz VSS, 6 iz VEKS in 20 iz PA). Prepevalo pa bi rado 25 študentov PA, 14 VTS, 4 VAS, 2 VSS in eden študent VPS. Pri študentskem odru pa so se veselili osemindeset študentov in študentk iz različnih višjih šol v Mariboru.

In koliko od teh prijavljenih študentov danes redno obiskuje vaje skupin KUD?

Prvotno število, ki smo ga bili zelo veseli, se je precej znižalo. Pri folklorni sekciji vadi danes trideset študentk in študentov, pri pevskem zboru prav toliko in pri študentskem odru petindvajset študentov in študentov. Velik odpor do dela pri KUD je letos opaziti pri študentih pedagoške akademije. Menim, da bi prav oni morali biti jedro študentskega kulturnega življenja v Mariboru.

Kdaj se nam bodo vaše skupine v letošnjem študijskem letu prvič predstavile?

Pevski zbor in folklorna sekcija pripravljata večer jugoslovanskih narodnih pesmi in plesov. Se ta mesec jih bo mogoče gledati na raznih podeželskih odrih. Po šestindvajsetem decembru letos, pa bodo v organizaciji Turističnega društva Maribor, zabavali na mariborskem Pohorju inozemske goste.

Ima folklorna sekcija kakšne probleme?

Problemov je veliko. Prvi in največji so narodne noše. Do sedaj smo si jih izposoja-

li v Varaždinu, Zagrebu in SNG v Mariboru. To pa je zelo, zelo drago. Za ilustracijo naj povem samo, da smo za lanskoletno majsko prireditev porabili čez stotisoč dinarjev za izposojevalnino. Naša velika želja je, da bi nam ZVZ denarno pomagalo pri nakupu novih, lastnih noš. Prepričan sem, da bi se nam le-te že po enem letu obrestovale. Drugi problem, ki pa ni dosti manjši od prvega, so vadbene prostori. Folklorna sekcija vadi trikrat tedensko na Centru za glasbeno vzgojo in plača za najemnino baletne dvorane dvajsetisoč mesečno. Če bi ne bilo vseh teh izdatkov bi lahko KUD prihranil marsikateri prepotrebni dinar.

Kako in kaj pa študentski odru?

Pri študentskem odru bodo

začeli še ta mesec s pripravljanim nove celovečerne predstave. Tekst za njo piše Tone Partljič. Kaj več o tem ne moremo povedati, ker bi radi na premieri čimbolj presenetili občinstvo. Cela reč pa bo gotovo »smešna«.

Če dovoliš še eno privatno vprašanje. Na kateri višji šoli študiraš in kako usklajuješ študij z delom na KUD?

Sem študent drugega letnika višje tehnične šole (tekstilna smer). Res, ni lahko, delo pri KUD in vestno izpolnjevanje študijskih zahtev, vendar se ob lastni volji in razumevanju profesorjev tudi ta težava premaga.

Poslovili smo se od prijazenega fanta in mu zaželeli še mnogo uspehov pri njegovem delu in študiju.

Razgovor: Vili Kolarič

Mariborske knjižnice

Knjiga ima predvsem dva namena: služi nam kot učbenik ali pa nam pomaga spoznavati moralne vrednote življenja. Ima torej tudi vzgojni namen. Zaradi tega ni namen knjižnice samo v tem, da nudi študentu dovolj različnih učbenikov in skript, ampak tudi splošno izobraževanje. To pa predvsem zato, ker so študentje zaradi časovne stiske postali »požiralci« vseh mogočih skript, katerih kvaliteta je v marsikaterem pogledu dvomljivega značaja. Ze vnaprej lahko ugotovimo, da so se vse tri mariborske knjižnice zelo dobro znašle v novih pogojih dela. Z ustanovitvijo višjih šol v Mariboru se je njihov namen, kakor tudi sama struktura, v mnogočem spremenil. Študijska knjižnica je prevzela vlogo nekakšne centralne visokošolske knjižnice. Problem je le v tem, v koliki meri in kakšno strokovno literaturo bi nakupovala, glede na to, da so posamezne višje šole ustanovile svoje lastne specializirane knjižnice. Da bi uskladjali delovanje in smotrno nakupovali strokovno literaturo, so ustanovili koordinacijsko komisijo, ki povezuje šole in knjižnice. Šolske knjižnice imajo obremen mnogo ugodnejše pogoje za nabavo domače in tuje strokovne literature. Javne knjižnice nabavljajo knjige preko raznih založb. Devizna sredstva teh pa niso kdove kako velika. Zaradi tega so se v glavnem usmerile v nakup standardne strokovne literature. To so razne enciklopedije, leksikoni, priročniki in slovarji. V letu 1964 so kupili 43 odstotkov del iz področja humanističnih ved in 57 odstotkov iz področja uporabnih znanosti. Študijska knjižnica je glede na svoj materialni položaj vsekakor dobro založena s strokovno literaturo. Pri knjižnici deluje tudi čitalnica. Tukaj je študentom na razpolago ves knjižni sklad. Pri skriptah, ki so bila izdana na mariborskih višjih šolah pa se je zataknilo. Priskrbeli so namreč samo po dva izvoda. To pa povzroča neprijetno čakanje in zapravljanje dragocenega časa. Obljubili so, da bodo to zadevo uredili v najkrajšem času. Čitalnica pa je očitno premajhna. Potrebno bi bilo sedem milijonov, da bi sedanjo čitalnico podaljšali in povečali njeno kapaciteto

za 40 sedežev. V letu 1966 bodo v drugem nadstropju odprli novo dijaško in novo profesorsko čitalnico. Na te prostore so čakali celih šest let. Za adaptacijo profesorske čitalnice je kolektiv odstopil 12 odstotkov od svojih osebnih dohodkov, ki niso na zavidljivi višini. Knjižnico dotira mestni svet Maribor in Sklad za šolstvo. V letu 1965 so dobili 57 milijonov dinarjev. Od tega so za nabavo 4.000 knjig porabili približno devet milijonov.

Da bi razbremenili študijsko knjižnico, je Mestna knjižnica preusmerila svoje delovanje v smeri srednjega šolstva. Posebej pa še zato, ker so strokovne knjižnice na raznih strokovnih šolah dijakom zaprte. Naročajo predvsem poljudno znanstveno literaturo in strokovne knjige za srednje šole. Zadnje lahko tudi koristno uporabljajo študentje. Težijo predvsem za tem, da bi zvišali število strokovnih knjig na 35 odstotkov. V letu 1966 bodo v dogovoru s študijsko knjižnico odprli novo čitalnico. Opremlili jo bodo s skripti in raznimi drugimi pripomočki za študij, tako, da jo bodo lahko uporabljali tudi študentje. Knjižnico dotira občina Center. V letu 1965 je dotacija znašala 24 milijonov din. Od tega so 4 milijone porabili za nabavo knjig. Dotacija, ki jo dobiva Delavska knjižnica je bolj skop odmerjena. V letu 1965 je knjižnica od občine Tabor dobila le 21 milijonov din. Za nakup knjig so odmerili 1.200.000.—dinarjev. Prihranili pa so 1.800.000.—dinarjev, ki so jih uporabili za nakup novih knjig. Največ so kupili poljudno znanstveno literaturo, strokovne knjige za srednje šole in nekaj učbenikov za srednje šole v tujih jezikih. Študenti si lahko sposodijo razna skripta. Vendar imajo zaenkrat le skripta za VEKS in za VPS. V letu 1966 bodo odprli novo čitalnico. Želijo, da bi prevzeli polovico višjih šol sami, drugo polovico pa Mestna knjižnica. Gre predvsem za to, da ne bi naročali za vsako knjižnico svoja skripta posebej, ker je to povezano s precejšnjimi materialnimi stroški. Upajmo, da bodo našli skupen jezik. Vsekakor pa so perspektive glede pogojev študija, vsaj s te plati, ugodne.

A. D.

Kult knjige in Eremitaža

Sovjetska zveza in kultura

André Gide, Nobelov nagrajenec za književnost, je spomladi leta 1936 odpotoval v Moskvo, kjer je na Rdečem trgu govoril na pogrebu svojega prijatelja Maksima Gorkega. Ko se je vrnil v Francijo je napisal knjigo »Povrtek iz ZSSR (Retour de l'USSR)«. Knjiga odseva grenko razočaranje nad nekaterimi pojavi, ki jih je pisatelj opazil med svojim bivanjem. Pričakoval je diktaturo proletariata, čakala pa ga je diktatura enega človeka — J. V. Stalina. Razraščanje administrativne birokracije je francoskega levičarskega intelektualca razočarala in grenki so bili njegovi vtisi iz prve socialistične države na svetu. Ko sem se vrnil iz Sovjetske zveze, nisem imel nobene vzroka za črne misli. Ze pred odhodom sem pričakoval vse kaj drugega. »Odjuga« je namreč šele prihajala in v javnem mišljenju je prevladovalo mnenje, da v Sovjetski zvezi ne bo videti česa lepega. No, realnost je pokazala povsem nasprotno in ni mi žal potovanja. Standarda, kot ga pojmuje pri nas (avtomobil, hišica, televizor, hladilnik ipd), resda ni bilo kaj prida videti,

zato pa sem na nekem drugem področju opazil stvari, ki so me prijetno presenetile. Presenetile pravim zato, ker je v SZ moč zaznati razvoj, povsem nasproten našemu: zasebnih avtomobilov je malo, družinskih hišic večinoma ni, televizorjev je že več, o hladilnikih in pralnih strojih pa nisem dobil podatkov. Zato pa kultura ni peto kolo, kot je pri nas.

In prav o kulturi sem se namenil pisati. To ne bo poglajbena analiza odnosov med sovjetsko oblastjo in kulturo, oziroma umetnostjo, saj med manj kot dvajsetdnevnim bivanjem nisem utegnil spoznati vseh razmerij in sil, ki se v SZ pojavljajo na tem področju. Pred vami je torej reportažni zapis o kulturi v Sovjetski zvezi.

Popotnik, ki pride v SZ, takoj opazi, da tukaj gojijo »kult knjige«. Berejo vsi: prodajalec na obmejni postaji Cop, sprevodnica na vlaku Budimpešta—Moskva, dedki in babice, ki sedijo na klopih v zasneženih moskovskih parkih, obiskovalci iz vseh krajev Sovjetske zveze, ki čakajo dolge ure v vrstah pred Leninovim mavzolejem na Rdečem trgu, potniki na postajah podzemne železnice; vsi berejo.

Da, Metropoliten V. I. Lenina, kakor je uradno ime moskovskega metroja, je posebnega pomena za kulturo. Tukaj je moč kupiti poleg časopisov, sladoleda in sadnih sokov, ki jih prodajajo avtomati, še knjige, reprodukcije slik iz moskovske Tretjakovske galerije in vstopnice za vsa gledališča in koncerte.

Pred prodajnimi mizami se kar tare kupcev. Vendar ni gneče, saj se o tem sliši reklo: trije Rusi — vrsta. Velike vrste so tudi pred kioski, kjer prodajajo vstopnice za gledališke predstave in koncerte. Ne poznam točnega števila moskovskih gledališč, vendar mi lahko verjamete, da jih je veliko.

Ob pogledu na veliko zanimanje za knjige sem se ves žalosten spomnil našega založništva. V Sovjetski zvezi so knjige relativno najcenejši artikel (artikel pravzaprav ni prava beseda, saj ne gre za blago, cena je samo simbolična), kako pa je s cenami knjig pri nas, tako sami veste. Seveda se je na ta način izoblikoval do knjig prav poseben odnos in ne vem, kako bi bi pogledal knjigarnar v Moskvi, če bi nekdo naročil »tridečet metra knjig, pa takih z lepimi ovitki,« kot sem to slišal v neki mariborski knjigarni.

Postaje podzemne železnice so tudi same prave umetnine. Zgrajene so večinoma globoko pod zemljo in so se arhitekti verjetno precej mučili, preden so razvozlati vprašanje, kako izpeljati progo pod reko Moskvo. Postaje arhitektonsko sicer niso moderne, vendar so vse opremljene z mozaiki, freskami in slikami, delom najboljših sovjetskih umetnikov. Slišal sem, da so postale podzemne železnice najbolj priljubljeno mesto sestankov mladih Moskovčanov, pa to samo tako mimogrede.

Opozorili so me še na spomenik velikemu poetu Majkovskemu, kjer njegovi nado-

budni nasledniki kar na prostem prebirajo svoja dela. Na tak način so se uveljavili malone vsi pesniki mlajše generacije: Jevtušenko, Voznesenski in drugi. Ze pri prebiranju njihovih del moremo opaziti zanos in optimizem, ki pritegneta poslušalce na mitingih poezije. Zal med svojim

ranah galerije, si moraš natkniti klobučevinaste copate, da ne bi poškodoval umetniško izdelanega parketa. Prijetno razburjen si, ko se pogledi na stenah srečujejo s starimi znanci, ki pa si jih prej lahko videl le na reprodukcijah.

Eremitaža sodi med najboljše svetovne slikarske galerije, saj se je pod njeno streho nakopičilo v nekaj sto letih (galerijo je Katarina II ustanovila v sredini 17. stoletja) ogromno umetniških del. Poleg dveh »Madon z Ježuškom« Leonarda da Vincija, je tukaj nekaj deset del Rembrandta, pa še Tizian, Van Gogh, Boticelli, Rubens in še kaj je mojstrov čopiča in palete.

Veliko je skromnejša zbirka modernega slikarstva. V razstavnih dvoranah modernih slik skorajda ni, vedo pa povedati, da je v skladiščih in sobanah, zaprtih za javnost, nekaj zbirk impresionistov in drugih avtorjev, premorejo pa tudi nekaj Picassojevih slik. Vendar jih za sedaj še ni moč občudovati, saj si v Sovjetski zvezi verjetno še niso edini ali so sploh umetnost in ali so primerne za javnost.

Ze v Boljšom teatru, še bolj pa v Eremitaži, se lahko tujec prepriča, da umetnost ni tuja še najbolj preprostemu sovjetskemu državljanu. Tako sem videl delavke, ki so v preprostih oblekah prišle kar iz tovarne v galerijo. Spomnil sem se razmere pri nas in »modnih revij« po gledališčih in galerijah. In še to: ali ste pri nas že videli vrsto pred kakšno galerijo? Če ne bi bil tujec, bi moral pred Eremitažo čakati v nekaj sto metrov dolgi vrsti. In drugi so čakali!

Branko Maksimović

obiskom v Moskvi nisem imel priložnosti, da bi poslušal kakšnega pesnika. Ko sem si ogledoval spomenik Majakovskemu, so bili v bližini samo pometač, ki je v okolici čistil sneg in ameriški turisti, ki so ga hiteli fotografirati.

Poleg baletne predstave Romeo in Julija v Boljšom teatru v Moskvi, je bilo največje doživetje ogled slikarske galerije Eremitaža v Leningradu. Ze samo mesto je s svojo Petropavlovsko trdnjavo, Nevskim prospektom, križarko Auroro pravcati muzej, vsaka hiša je vredna ogleda in ob bregu zamrznjene Neve, kjer ti ostra sapa prinaša slutnjo belega Baltika, stoji Zimski dvorec, kjer ima galerija svoje prostore.

Predem se podaš na lov za umetnostjo po številnih dvo-

Kdo je odgovoren?

23. decembra je SNG v Mariboru sklicalo tiskovno koferenco, da bi seznanilo javnost s stanjem v tej ustanovi. Ze nekaj let poznamo težave, v katerih naša gledališka hiša dela, a nič ne kaže, da so bile te težave le začasnega značaja, marveč nasprotno.

Sezono 65/66 je gledališče v Mariboru začelo v polni negotovosti za denarna sredstva. Naj zveni še tako banalno, vendar je treba priznati, da je odločilno vprašanje v tej ustanovi prav denar, ki ga ni mogoče zagotoviti v takšnih vsotah, kot bi bile za normalno poslovanje potrebne. Vedeti namreč moramo, da so mariborske občine zmanjšale proračunska sredstva za prihodnje leto, čeprav bi bilo logično obratno. Kako torej naj gledajo kulturne ustanove (med katerimi je je gledališče največja) na svojo prihodnost?

Položaj SNG v Mariboru je treba sedaj obravnavati skrajno resno in odgovorno. Nevarnost, da bi se zaradi pomanjkanja denarnih sredstev okrnili ansambel (boljši umetniški kadri bodo iskali zaposlitev drugod, kajti osebni prejemki mariborskih igralcev in pevcev sploh niso za primerjavo z ljublanskimi). Toda dialog med gledališčniki in predstavniki teritorialno političnih enot se zatika, kajti nihče od slednjih ne zna povedati konkretno, kdo bo v imenu družbe odgovoren, da ne bomo prišli na rob propada. Preuranjeno je namreč verjeti v družbeno zavest, ki bi bila tako zrela, da bi imela posluš za prispevek negospodarskim ustanovam. Za to trditev govorita dva argumenta, ki jih je treba javno povedati in žigosati:

1. z ukinitvijo okraja se nemestne občine odtegujejo obveznostim do kulturnih ustanov v mestu,

2. republika finančno podpira ljubljanska gledališča, mariborsko in celjsko, ki sta namenjeni istemu slovenskemu ljudstvu, pa prepušča v breme teritorialnim občinam. Tu torej ni govora o enotnih merilih za vsa slovenska gledališča, čeprav v republiški sklad za kulturno in prosvetno dejavnost prispevajo sredstva vse občine SR Slovenije.

S prekladanjem krivde med občinami in republiko smo dali ravno dovolj moči republiki, ki lokalistično podpira Ljubljano, ostala mesta pa pri tem ostajajo praznih rok.

Ali bo javnost dovolila, da propadajo kulturne ustanove izven republiškega centra, med njimi SNG Maribor?

Ne, imamo zbere volivcev, poslance, in preko njih zahtevajmo, da bo zmagal zdrav razum ter poštenje!

M. P.

nad pogoriščem ponos

bogdan podpečan

medli reliefi stopajo iz ozadja
vse bolj poudarjeni
kot od neznane luči
med meimenovane predmete zagazim
čuden okus vonjam v sivem vzdušju
sence se me opletajo
zlomljeno migetajoč
postojim trenutek
iz srca bo izkopala krčevit drget
navadim se na presajeno svetlobo
mrtve lune
vladarja usode
ki je vstal iz pepela pred vek

vršenje
težko nasičeno začutim
ciklotona vrtenje
padem
ljudje drvijo mimo mene
ljudje drvijo preko mene
otovorjeni z nedoumnim
kakšen je pomen figur
ki neurejeno plešejo tod okrog
kakšno je njihovo poreklo
še nikoli razbrano
približa se postava
saj je neverjetno
človek je
kaj
kako kam greš
ne odzove se
nezmožen hiti nekam
obokano nebo nad mano
temno v zelenilu
zmaji sikajo presenetljivo svetlobo
vodikovo
začrtujejo s svojimi leti
pota uničenja
ljudje drvijo mimo mene
ljudje drvijo preko mene
ljudje drvijo drug preko drugega
in nekoč je taval
nad pogoriščem ponos
in se je srečal sam s seboj
bravo jaz sem zmagovalec

Reportaža o študentskem domu

Nedokončani dialogi

»Vse kar družba študentu nudi — od možnosti študija, stanovanja, subvencije, posojila in do štipendije — vse to naj bo merjeno z merilom njegovega študijskega uspeha. Socialni moment, ki je bil včasih osnovni, stopa na drugo mesto. Če je nekdo socialno šibek še s tem ni rečeno, da ne bi mogel biti dober študent.

Naša trdna odločitev je, da bo tisti, ki ne bo izpolnil študijskih pogojev za naslednji semester, moral še isti dan zapustiti dom in na tem našem sklepu bomo vztrajali.

(V. Bračič na prvem letošnjem zboru domske skupnosti študentskega doma.)

ČESTITKE ZA PRVO OBLETNICO

Pred leti je ob koncu Tyrševe ulice začela rasti visoka zgradba, ki je končno pred letom dni dobila svoje prve stanovalce — 180 študentov mariborskih višjih šol. V njej so našli študentje vse kar so doslej iskali na raznih koncih mesta, kot najbolj iskani podnajemniki. Računica gospodinje je proti koncu preteklega leta postala že dokaj preprosta (a za študentski žep osovražena): 5 študentov krat 8 tisoč dinarjev je okroglih štirideset jurčkov. Napak bi bilo, če bi pričakovali, da se je položaj bistveno spremenil, a vendar temeljni kamen za boljši študentski standard je bil postavljen.

Ko so bile v Mariboru ustanovljene višje šole ni bilo za študente nobenih stanovanj pa tudi kapacitete internatov za srednješolce so bile izredno majhne. Kljub temu, da položaj ni bil nič kaj rožnat je združenje visokošolskih zavodov v začetku priskrbelo 70 postelj za študente v srednješolskih internatih. Z nastalim naraščanjem števila študentov pa je postalo jasno, da so takšne rešitve lahko res samo začasne, zato se je svet združenja odločil za gradnjo drugega študentskega doma, ki je bil dograjen decembra 1964. Za gradnjo sta prispevala sredstva sklad SRS za zidanje stanovanjskih hiš in okrajna skupščina Maribor. Skupno je bilo porabljenih za gradnjo drugega študentskega doma 261 milijonov dinarjev.

V domu je 90 sob v katerih je prostor za 180 študentov. Dom ima pet nadstropij. Upoštevane so bile vse dosedanje izkušnje drugih študentskih centrov pri gradnji tovrstnih objektov. Razen odlično opremljenih sob so v domu tudi klubski prostori za stanovalce in vrsta drugih nujno potrebnih prostorov. V letu dni je dom dobro »prestal« preizkušnjo in zato mu velja tudi naše čestitke.

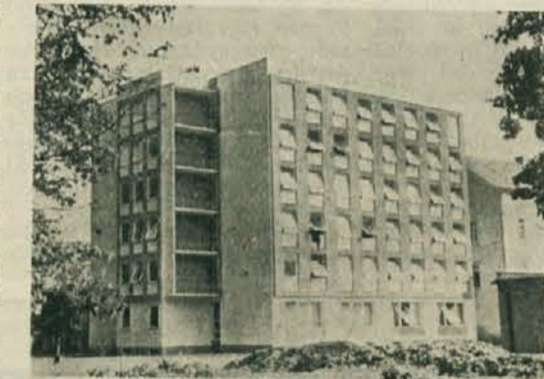
NA 1 POSTELJO 2,6 PROSILCEV

Prosvetno — kulturni zbor skupščine SRS je na svoji seji 14. aprila 1965 ugotovil na osnovi poročila, ki mu ga je posredoval republiški sekretariat za raziskovalno delo in visokošolstvo, da je v študijskem letu 1963/64 stanovalo v študentskih domovih 23 odstotkov vseh rednih študentov v naši republiki. Ker v Mariboru takrat še ni bilo študentskega doma, je bil dejanski odstotek študentov drugih visokošolskih zavodov, ki so stanovali v študentskih domovih vsaj 25, oziroma je vsak četrti študent izven Maribora lahko dobil stanovanje v študentskem domu.

V študijskem letu 1964/65 je bilo na vseh mariborskih visokošolskih zavodih vpisanih 1591 študentov. V študentskem domu je dobilo stanovanje 180 študentov, kar znaša 11,3 odstotka, oziroma je lahko dobil v domu stanovanje vsak deveti študent. Če pa k rednim študentom prištejemo še 523 absolventov iz vrst rednih študentov, od katerih mnogi še vsaj za pol leta žele stanovali v študentskem domu, potem je odnos med možnostmi in potrebami še slabši.

V začetku letošnjega študijskega leta je zaprosilo za stanovanje v študentskem domu 475 študentov. V študentskem domu pa je lahko dobilo prostor le 38 odstotkov prosilcev. Mnogi študentje pa za sprejem v študentski dom sploh niso zaprosili, ker so vedeli, da imajo ob tako velikem številu prosilcev le majhne možnosti za sprejem.

Zaradi posebnega položaja, ki je nastal letos na področju gradbenih dejavnosti, je Združenju visokošolskih zavodov uspelo, v dogovoru z gradbenima podjetjema Gradis in Stavbar, dobiti v njihovih samskih domovih začasno stanovanje za 141 študentov, od tega 27 deklet. Se vedno pa je ostalo odprto vprašanje za 154 študentov, ker njihovim prošnjam ni bilo mogoče ugoditi.

Študentski dom

Komisija, ki je sprejemala prošnje, je naredila razpored študentov po domovih po določenem ključu in sicer tako, da je vsaka šola zastopana s številom stanovalcev, ki je sorazmerno številu študentov na šoli. Seveda je pri tem prišlo do raznih pritožb in negodovanj (navadno tistih, ki so do tega imeli najmanj pravice).

Tudi mariborskim študentskim stanovanjem ni bilo prizanešeno s pojavom ilegalcev. Pojavili so se povsod, v študentskem domu, v Tyrševi ulici in v obeh depandansah. Kakor hitro je takšen ilegalce po svojih obveščevalcih izvedel za prosto posteljo ali sobo, se je enostavno vselil. Druga vrsta ilegalcev pa je takšnih, ki pri kolegih »samo« prespijo. Uradno študirajo do polnoči nato pa prespijo.

SAMOUPRAVLJANJE V POVOJIH

Komaj v drugi polovici leta je uspelo študentom v domu vsaj nekoliko »spraviti na noge« samoupravljanje. V letošnjem študijskem letu so formirali svet doma, ki je uspešno izvedel že nekaj akcij. Pripravili so sestanke po nadstropjih, ki so dobro uspeli in ustanovili komisije za pregled sob in drugo. Komisija, ki pregleduje sobe je večkrat ugotovila nered in popolno zanemarjenost sob. Po več nenadnih pregledih pa so študentje pričeli bolj paziti na čistočo v sobah. Na sestanku samoupravnih organov so študentje razpravljali tudi o netovariškem odnosu, ki se največkrat kaže v povzročanju nemira, glasnem razpravljanju po hodnikih in pa zvečer, ko večina študentov spi. Takrat se navadno skupina, ki se vrača s kakšnega praznovanja, hoče izkazati z glasnim govorjenjem

vključijo v fotokrožek, ki je prav tako v domu.

In še nekaj nas je zbudilo v oči: študentje hočejo reševati svoje probleme po sistemu »deus ex machina«. Ob sporih, pa tudi drugače, naglašajo, da se bodo pritožili na kabinet, da bodo poklicali na pomoč očeta, ki je takšna in takšna »živina«... Gotovo kažejo ti primeri na neresnost pa tudi na nezrelost, k sreči posameznih, stanovalcev študentskega doma.

PRIHODNJE LETO NOV ŠTUDENTSKI DOM

Sežimo še po statističnih podatkih: V letošnjem študijskem letu stanuje pri starših 660 rednih študentov ali 43 odstotkov, 713 študentov pa stanuje drugje. V samskih domovih in drugje stanuje 214 deklet. Realno lahko tudi pričakujemo, da se bo v prihodnjih letih vpis deklet, posebnost na PA, občutno povečal. Ti in še vrsta drugih razlogov je narekovala, da so se na Združenju mariborskih visokošolskih zavodov odločili zgraditi nov študentski dom. Idejni in glavni načrt je izdelalo podjetje za projektiranje Projekt. Glavni projektant je inženir Cernigoj, projektant pa inženir Pogorelec.

Iz investicijskega elaborata je razvidno, da bo imel drugi objekt študentskega doma v Mariboru 226 ležišč in sicer 118 za dekleta in 108 za fante. Vhoda sta ločena, vendar je možno z majhno prezidavo združiti oba dela, ki sta sedaj ločena tako, da so spodnje etaže namenjene dekletom, zgornje pa fantom. V zgradbi novega študentskega doma bo še skupna kotlarna za vse objekte (predviden je še tretji objekt po istem načrtu) in razdelilna postaja. Pralnica je urejena že v sedanjem domu in bo zadoščala tudi za povečane kapacitete.

Z dograditvijo tega objekta bo v študentskem domu 406 postelj in bo tako zagotovljeno stanovanje za okrog 23 odstotkov rednih študentov. S tem bodo mariborskim študentom ustvarjene približno enake možnosti za stanovanje, kot jih imajo študentje v naši republiki.

S. P.

ZA GRADNJO JE ZAGOTOVLJEN LE DEL SREDSTEV

Pred zaključkom redakcije je naš sodelavec obiskal predsednika odbora za gradnjo doma Bojana Černjaviča, ki je dejal: »Za gradnjo drugega študentskega doma bi potrebovali 403.780.000 dinarjev. Del sredstev je že zagotovljen in sicer bo Združenje visokošolskih zavodov v Mariboru prispevalo 62 milijonov dinarjev, sklad SRS za zidanje stanovanjskih hiš pa je že 25. 1. 1965 odobril Združenju visokošolskih zavodov v Mariboru za gradnjo študentskih stanovanj 50 milijonov dinarjev. Ostala sredstva bomo poskušali zagotoviti iz lokalnih virov. Mislimo se obrniti s prošnjo za demarno pomoč na vse občine iz katerih študentje študirajo pri nas, tudi na tiste v drugih republikah. Poskušali bomo tudi najeti kredit.«

Kakor smo slišali, se je ponovilo vprašanje, če bo Združenje še vnaprej upravljalo s poslopjem bivše kaznilnice ob magistrali. V njej imajo svoje prostore nekatere gospodarske organizacije in se je najemna le teh do sedaj stekala v sklad za stanovanja študentov. Okrajna skupščina je pred razformiranjem dala to poslopje v upravljanje Združenju visokošolskih zavodov, da bi z njim na kakršen koli način poskušali rešiti vprašanje študentskih stanovanj. Ker se to vprašanje ni rešeno, temveč številke kažejo obratno, mislimo da je prav, da Združenje ostane še vnaprej lastnik teh prostorov.

Kratke vesti

o jugoslovanskih študentih

ZADAR

Letos je Zadar zabeležil rekordno število novih študentov: na filozofsko fakulteto se je vpisalo 115 rednih in 80 izrednih, na pedagoško akademijo pa 152 rednih in 81 izrednih študentov.

ZAGREB

Letos proslavlja 10. obletnico svojega delovanja popularna tribuna zagrebških študentov »5 minut po osmi«, na kateri je predavala in odgovarjala na študentska vprašanja dolga vrsta vidnih strokovnjakov, javnih in političnih delavcev iz vse Jugoslavije. Razen tega je gostoval tudi moskovski Hudožestveni teater. Najprej je delovala v okrilju KUD Ivan Goran Kovačić, kasneje pri zagrebški ljudski univerzi, od 1. 1958 dalje pa je postala sestavni del sektorja družbene dejavnosti Studentskega centra. Doslej je imela 8 vodij. Samo v letu 1964 je priredila 105 predavanj, katere je obiskalo 19.275 študentov.

NOVI SAD

Letna skupščina Zveze študentov na tehnološki fakulteti v Novem Sadu je potekala v znaku analize izpitnih rezultatov. Od 106 študentov, ki so testirali drugi semester, se jih je vpisalo v 3. semester samo 23 ali 21,7%. Četrty semester je testiralo 48 študentov, v petega se jih je vpisalo 8 ali 16,6%. V tretjem letniku je položaj mnogo boljši, od 35 se je vpisalo v 4. letnik 33 študentov ali 94%. Razen skromnega števila opravljenih izpitov ilustrira, kot je ugotovila letna skupščina, povprečnost in zadovoljevanje z najnižjimi ocenami tudi nizka povprečna ocena.

SUBOTICA

Na ekonomski fakulteti v Subotici so letos uvedli obvezen predmet telesna vzgoja z več športi. Največ zanimanja: plavanje.

ZRENJANIN

Presenetljiva vest: od čez 1500 študentov v Zrenjaninu se jih je samo 20 prijavilo za subvencijo. Pogoji za subvencijo: ni je treba vračati, daje se pa v bonih za hrano v študentski menzi; študenti s povprečno oceno 8—10 in bruci z odličnim uspehom v srednji šoli, dobijo regres 4.500 dinarjev, študenti s povprečno oceno 7—8 in bruci s prav dobrim uspehom 3.500, študenti s srednjo oceno 5—6 in »dobri« bruci po 2.500 din mesečno. Praviijo, da študenti niso vedeli za subvencije; drugi pa menijo, da je hrana v študentski menzi tako slaba, da ne more niti subvencija pritegniti abonentov v študentsko menzo.

NIS

V oktobru letos so v Nisu slavnostno in ob navzočnosti mnogih znanih kulturnih, znanstvenih in družbeno političnih delavcev, odprli novo univerzo.

Mariborski šport 1965 pad drobnogledom

Korak naprej ali nazaj?

Kmalu bomo stopili v novo 1966. leto, v leto, ki bo za športnike v Mariboru še vedno bolj zanimivo in atraktivno kot letošnje. No, in ker je naveda, da se ob slovesu s starim letom ozremo na preteklih 365 dni, da bi napravili črto in sodbo dogodkov, uspehov in neuspehov čez minulo letnico, skušajmo storiti to tudi čez mariborski šport 1965.

Težko se odločimo. Športnih uspehov je bilo veliko, več od prejšnjih let. Skorajda bi ne končali, če bi naštevati vse, kajti vsak klub, vsaka najmanjša organizacija je prispevala svojega. Vprašanje pa je, če že samo dejstvo, da šport napreduje, da je »povpraševanje« po zmeraj boljših dosežkih vedno večje, ni dovolj, da pričakujemo vsako leto tudi od mariborskih športnikov več.

Kar zadeva množičnost nismo kdove kaj napredovali. Nekoliko bolj smo se to pot uveljavili kot organizatorji. Tradicionalna zimska FIS I A tekma najboljših alpskih smučark za trofej »zlate lisice«, je lani dokončno izoblikovala svojo fizionomijo in se dokončno uveljavila tudi kot enakopravna partnerica vseh ostalih podobnih (pohvalimo se lahko, da jih ni veliko) FIS I A tekmovalj po svetu. Žal pa je ugotovitev uspehov in neuspehov mariborskih športnikov v letu, od katerega se ravnokar poslavljamo, tudi žalostna, celo taka, da bi lahko leto 1965 skoraj označili bolj korak nazaj kot naprej. Če smo pa vendar nekoliko bolj optimistično razpoloženi, pa le kot premikanje na mestu.

Kljub izrednim naporom in prepričevanjem, kljub gospodarski reformi in veliki akciji štednje, nam v preteklem letu hudo porednega problema financiranja mariborskega športa ni uspelo premakniti z mrtve točke. Čeprav so vse tri občinske skupščine, skupno z mestnim svetom, dale za telesno vzgojo in investicije okrog 170 milijonov dinarjev in za golo dejavnost skoraj 100 milijonov dinarjev, ni aktiva, ki mu ne bi primanjkovalo sredstev. Razlog je očiten: imamo preveč klubov iste vrste, ki z dosedanjim politiko ne bodo prišli nikoli na zeleno vejo niti s financiranjem niti s kvaliteto in uspehi in niti z množičnostjo. Žalostno je, pa naj se to sliši še tako napadajoče, da mnogim v Mariboru še ni jasno, da bo treba končno gledati v športno prihodnost enega naših največjih športnih centrov, z odprtimi očmi in brez občinskih ali klubskih meja, v korist in zadovoljstvo vseh mariborskih športnikov in njihovih privržencev. Trenutni gospodarski položaj je porok, da bomo probleme financiranja rešili samo po sistemu »noten, kvaliteten in kadrovsko močan klub« in nič drugače.

Bomo uspeli? Bo pomenilo leto 1966 za mariborske športnike korak naprej ali nazaj?

Boris Bergant

Razgovor z referentom za telesno kulturo pri ZVZ

Brez športnih objektov ne gre

Profesor Boško Marinič je alfa in omega med mariborskimi študenti glede športnega življenja in rekreacije. Pridržani košarkarski strokovnjak je pred službovanjem v Mariboru, z uspehom delal dolga leta v Murski Soboti, nato v Mariboru na I. gimnaziji, dokler ni prevzel mesto referenta za telesno kulturo pri Združenju visokošolskih zavodov v Mariboru. Ker so zadnje čase zelo aktualna vprašanja o načinu uvajanja telesne vzgoje na višjih šolah, se je rad odzval našemu vabilu in nam povedal nekaj več o tem.

»Zanimanje za šport je med mariborskimi študenti zares veliko. Kot sem spoznal iz triletne prakse pri Združenju, že dolga leta ne pomnim, tudi ne takrat, ko sem še učil na srednjih šolah, da bi me študentje vleкли za rokav in spraševali, kdaj bo kakšno prvenstvo v tej ali oni športni panogi. Vendar je sedanji način uvajanja telesne vzgoje na višjih šolah vse preveč tog in kratkoviden. Najti bi morali pravilno sodobno obliko, kakršno imajo višje šole drugod po svetu. Tam so se študenti odločili za posamezne športne panoge, ki jih potem postopoma gojijo skozi študijsko leto. Mislim, da je višja ekonomsko-komercialna šola lansko leto napravila napreden korak, ko je za posamezne športne panoge uvedla samo dve ali štiri ure treninga. S tem so bili študentje prikrajšani, saj so se pri ta-

ko pomanjkljivem in nepreglednem treningu le namučili. Pri nas še nekateri vedno ne vedo, da se lahko tudi v pravilnem in načrtnem treningu v posameznih športnih panogah, doseže neke vrste rekre-

acija, ki ohranja organizem za še večje študijske sposobnosti. Seveda pa je res, da teh načel ne moremo izpeljati brez prepotrebniš športnih objektov, ki jih v Mariboru skoraj ni. Zato je po mojem mnenju edini način, da začasno pričnemo samo z dvema športnima panogama, ki jih bodo izbrali študentje sami. Trening naj ne bi bil takšen, kot pri športnih društvih, temveč bi od dveh ur obsegal tričetrt ure telesne priprave, pol ure vadbe elementov in samo četrt ure čiste igre. Na varšavski univerzi, kjer študira petisoč študentov, je nastavljenih kar 280 trenerjev, ki skrbijo za rekreacijo in boljše študijske uspehe samih študentov. Pri njih je telovadba zasnovana na principih samoodločanja študentov. Podobno je tudi po univerzah v ZDA, kjer so prav športniki, ki dosegajo dobre rezultate, tudi dobri študenti. Seveda je pri njih še dosti lažje, saj imajo na voljo prav vse, od telovadnic do plavalnih bazenov na vsaki šoli.

In pri nas? Po vojni smo zgradili samo dve telovadnici, eno v centru, drugo pa na Tezmem. Mislim, da komentar k temu ni potreben!

Janez Ujčič

»Olimpija« na I. gimnaziji v Mariboru

Ohranili bomo svetle tradicije!

ljamo na srečanje z Ravenčani in na Gimnazijado, ki bo spomladi prihodnjega leta v Mariboru, v organizaciji našega športnega društva.

Na drugi strani telovadnice so trenirali košarkaši. Najvišji, skoraj dva metra visoki center šolske reprezentance Jurančič, nam je povedal:

»Trenutno med srednjimi šolami v Mariboru nimamo konkurence. Igrali smo z najmočnejšimi, z Drugo gimnazijo in STS in jih tudi premagali. Poskušali pa bomo ohraniti svetle tradicije, ki so jih priborili našemu društvu Danec, Kandus, Brumen in ostali, prav na Gimnazijadi, prihodnje leto, kajti med povabljenimi ekipami bodo tudi gimnazija iz Zadra, ki ima v svojih vrstah nekaj igralcev KK Zadar, poleg tega pa bosta precej močni tudi gimnazijski ekipi iz Zagreba in Varaždina.«

Šolsko športno društvo »Olimpija« na Prvi gimnaziji je eno izmed najbolj aktivnih športnih društev v mariborskem okraju, saj vključuje v svojih vrstah kar deset različnih sekcij, od malega nogometa do dvigovanja uteži. Največji problem društva so trenutno finančna sredstva. Najprej bi potrebovali dve mizi za igranje namiznega tenisa, potem pride na vrsto oprema, pa rekviziti in še. Toda vsega tega ne morejo preskrbeti zaradi pičlih finančnih sredstev, ki jih imajo na razpolago. Toda dijaki si pomagajo tudi sami, z različnimi delovnimi akcijami so zbrali najpotrebnejša sredstva za tekmovanja v občinskih ligah, kjer so dosegli v preteklem letu lepe uspehe. Gimnaziji so ponosni na svojo »Olimpijo«, posebno pa še sedaj, ko praznuje 5 letnico svojega obstoja. Vsi se strinjajo z enim: »Ohraniti moramo svetle tradicije!«

M. Šrmpf

Športno življenje na Prvi gimnaziji ni zamrlo niti v zimskem času. Dijaki športniki trenirajo trikrat na teden v telovadnici, ker se pripravljajo na športno srečanje z ravensko gimnazijo. Ker praznuje SSD »Olimpija« letos peto obletnico svojega obstoja, smo povprašali športnike o njihovih dosedanjih uspehih in neuspehih, o njihovem delu in načrtih za prihodnje leto.

Obiskali smo jih na enem izmed rednih treningov. Najprej smo poklicali iz »ognja« vratarja šolske nogometne reprezentance Gasperja Sandija, ki nam je povedal nekaj o nogometu:

»Novembra smo končali šolsko nogometno ligo, takoj za tem po smo sodelovali na velikem turnirju srednjih šol in mladinskih klubov, kjer smo med štirinajstimi ekipami osvojili prvo mesto in s tem prehodni pokal. Sedaj pa se intenzivno priprav-

Bela žogica med mariborskimi študenti

Nepričakovan razplet

Da je namizni tenis ena najpriljubljenejših športnih panog med mariborskimi študenti je že dolgo znano. Zato se ne smemo čuditi športni komisiji pri Združenju visokošolskih zavodov v Mariboru, da je že tretjič zaporedoma organizirala namiznoteniška tekmovanja za pokal ali za prvenstvo višjih šol. Nedavno tega je bilo v študentskem domu v Mariboru pokalno namiznoteniško tekmovanje za posameznike. Nastopilo je okoli 40 najboljših vnetih pristašev bele žogice, ki so se s pravo vneto in zagrizenostjo vrgli v boj.

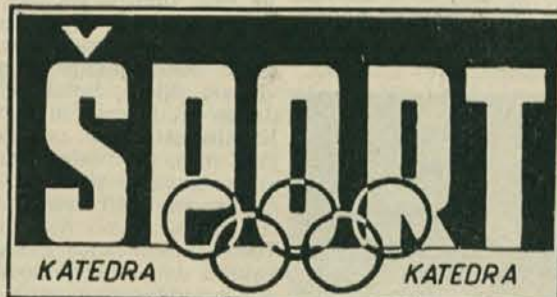
Že predfinalne igre so pokazale, da bodo imeli favoriti precej lahko delo s svojimi nasprotniki. V zaključni del tekmovanja so se res uvrstili najboljši, saj smo med imeni finalistov videli nekdanje aktivne namiznoteniške igralce, ki so uspešno nastopali tudi v republiškem in zveznem merilu. Cerkevnič (VPS), Marguč (VTS), Hojnik (VTS) in Pevec (VAS) so se srečali v borbi za najvišje mesto.

Pričikovali smo, da bo najbolj napačnemu od omenjene četverice, Cerkevnič, uspelo seči po lenem pokalu, ki ga je pripravilo ZMVZ. Res, da je najprej premagal Marguča z 2:0 in nato še Peveca z enakim rezultatom. Toda v odločilnem srečanju s Hojnikom je zatajil in moral prepušči zmago boljšemu nasprotniku. Ker pa je tudi Hojnik izgubil s Margučem, so imeli vsi trije enako število zmag. Sele po naknadnem seštevanju dobljenih in izgubljenih setov je bilo razvidno, da je prvo mesto zasedel Hojnik (VTS). Na drugo in tretje mesto sta se uvrstila Cerkevnič in Marguč, četrti je bil Pevec.

Dvaindvajsetletni prvak nam je po tekmovanju zaupal: »Prvega mesta se nisem nadejal, posebej ne zato, ker že dalj časa nisem vadil. Skoda, da prva trojica ni odigrala ponovnih iger med seboj, saj bi bil končni rezultat bolj realen.«

Na ženskem namiznoteniškem prvenstvu višjih šol sta nastopili samo dve ekipi. Višja tehniška šola je po hudi borbi premagala ustrežno ekipo VSS s 3:2. Posamezni rezultati so: G. Pegam: Vremec 2:0, Gerta: Zupanič 2:0, Pegam: Zupanič 2:0, Gerta: Vremec 0:2.

V dvojicah sta bili uspešni tekmovalki iz višje tehniške šole.

Najboljše želje
za srečno
in zadovoljno
novo leto

ZDRUZENJE MARIBORSKIH VISOKOŠOLSkih ZAVODOV
ODBOR ZVEZE STUDENTOV
KOMITE ZK VISJIH ŠOL
VISJA AGRONOMSKA SOLA
VISJA EKONOMSKO - KOMERCIALNA SOLA
VISJA PRAVNA SOLA
VISJA TEHNIČNA SOLA
VISJA STOMATOLOSKA SOLA
PEDAGOSKA AKADEMIJA
KUD STUDENT
ZADRUGA STUDENTOV IN DIJAKOV

Kako žive, se učijo, zabavajo in delajo, o tem so nam pripovedovale gojenke medicinske srednje šole v Mariboru.

Ko smo prišli na njihovo šolo, nas je dežurna dijakinja napotila k profesorjem, da bi nam ti povedali nekaj o delu in življenju na šoli. Toda ubrali smo nekoliko manj »uradne« strune in povprašali za mnenja kar dijakinje same.

»Dežurna« nam je pokazala vrata z napisom »knjižnica« in dodala, da bomo morda tukaj našli katero. V knjižnici je bilo polno dijakinj. Sprva se nam je zdelo čudno, kako

»Pouk imamo dopoldan in popoldan, poleg tega pa opravljamo tudi prakso v mariborski bolnišnici.«

Ali sodeluješ pri kakšni šolski organizaciji?

»Sama ne sodelujem, pač pa mnogo naših dijakinj aktivno dela v organizaciji ZMS in Šolski skupnosti.«

Kakšno pa je vaše zabavno življenje?

»Prav to je naša najbolj boleča točka. Zaradi prenatrpanosti učnega programa smo skoraj ves dan v šoli, ali pa na praksi, ki jo imamo 3 ure dnevno, tako da nam ostane le malo časa za ples, kino in druge zabavne prireditve. Me, mlada dekleta pa želimo

»Prva stvar, ki bi jo spremenila je ta, da bi podaljšala šolanje od štirih na pet let, ker imamo sedaj prenatrpan učni načrt in prihaja čestokrat do precejšnjih težav, saj je na šoli precej honorarnih predavateljev in so ti mnogo krat odsotni.«

Kakšni so na vaši šoli odnosi dijakov do dela?

»Pri nas je kriterij ocenjevanja precej strog, zato v nižjih letnikih mnogo dijakov odpade, vendar v glavnem vzamejo šolo resno!«

Naš razgovor je postajal vedno živahnejši. Mnoge dijakinje so se pritoževale nad življenjem v internatu

»Želeli bi nov internat...«

to, da ne gledajo televizijo, ali poslušajo gramofonskih plošč, saj je prostor namenjen družabnemu in zabavnemu življenju dijakinj, o čemer kaže tudi televizor in gramofon. Toda pozneje smo izvedeli, da je oboje le zaradi lepšega in je v »normalnih okoliščinah« pod ključem. Ko so dekleta v modrih uniformah, kot jih same imenujejo, izvedela za namen našega obiska, so se zgrnile okoli nas in komaj smo utegnili zapisovati odgovore. Prva je odgovarjala na naša vprašanja Marjeta Gaberc.

Kako poteka pouk na vaši šoli?

tudi nekaj zabavnega življenja. Toda verjetno bo ostalo samo pri želji...«

Ob tem pogovoru je med zbranim ženskim svetom nastalo odobravanje. S tem so se strinjala vsa dekleta. Posebno živahna je bila videti Nataša Rojc, zato smo tudi njo prosili za nekaj odgovorov.

Kako pa je kaj z moškim spolom na vaši šoli?

»Na naši šoli je približno 500 dijakinj in 10 fantov. To se pravi, da so fantje v ogromni manjšini, vendar ni videti, da bi jih to kaj prizadelo.«

Kako naj bi, po tvojem mnenju, potekalo delo na šoli?

MSS na Magdalenskem trgu, kjer prebivajo v že dotrajani stavbi, ki sploh ni kurjena, poleg tega pa vlada v internatu strog režim, tako da se dijakinje večkrat sprašujejo: »Ali smo nune, ali bodoče medicinske sestre?« Toda to so nam povedale malo za šalo, malo za res.

Čas našega razgovora je potekel. Prijazne medicinke so morale na »horo mortis« — to je na uro slovenščine, kot jo same imenujejo. Nam pa je bilo kar žal, da smo se morali posloviti od deklet v modrih uniformah, ki jih bodo prav kmalu zamenjale z belimi bolniškimi haljami.

Marjan Šrmpf

Kako živi mariborski srednješolec?

V Mariboru je vrsta srednjih šol. Od gimnazij pa do različnih tehniških šol. Vse te šole so polne dijakov — mladih ljudi, ki študirajo in žive svoje življenje. Prav o teh vam bomo pripovedovali. To so zabeležile naše beležnice, med njimi — mariborskimi srednješolci.

Najprej smo jih poiskali na šolah. In ker so srednje

šole med seboj dokaj podobne, smo odšli kar na najstarejšo srednjo šolo v Mariboru — I. gimnazijo.

Prva stvar, kateri smo se precej začudili, nas je čakala takoj na začetku, še preden smo pogledali v notranost gimnazije — glavna vhodna vrata so že dalj časa zaprta. Dijaki in profesorji pa hodijo na svoja »delovna mesta« kar

pri stranskih vratih. Ko smo povprašali o vratih popularnega hišnika Prve gimnazije tovariša Počkaja, nam je zaporno prišepnil: »Veste, to pa je reforma!...«

Toda nič zato. Tudi skozi stranska vrata smo prišli v gimnazijo. V prvem nadstropju smo opazili številne lepake, ki so vabili dijake na različne zabavne prireditve. Vide ti je bilo plakate z napisi: »Ples«, »Ples«, Šolski kino — danes predstava« in podobno. Kmalu zatem je zvonilo. Mislili smo, da bodo dijakinja po »stari navadi« pridrveli iz razredov in odšli ven po malico, ali pa samo na sprehod. Toda zaman smo čakali. Le kakšna dva ali trije so se precej previdno izmuznili proti vratom. »Zopet nekaj novega?«, smo se vprašali. Najbolje nam bodo o svojem »drugem okolju« povedali dijaki sami. Zato smo jih poiskali v razredih in na stranišču.

Najprej smo šli v 4. E razred in prosili za odgovore bodoče maturante. Prva nam je odgovarjala Bibica Reinsberger.

»Kakšna praktična znanja imate na vaši šoli?«

»Vsak dijak 3. in 4. letnika se lahko določi za kemijo, biologijo, angleščino ali zgodovino in sociologijo ter opisno geometrijo.«

»Kako pa matura, ali se že pripravljate nanjo?«

»O tem se mi, četrtošolci kar precej pogovarjamo. Večina že piše maturitetno nalogo, medtem ko učenje še odlagamo.«

Nato smo stopili še v 2. C razred in vprašali za mnenje še Vereno Battelino.

Po konferencah ZM v mariborskih občinah

Zveza mladine - organizacija zaradi organizacije?

V preteklem mesecu so bile v vseh treh mariborskih občinah občinske konference Zveze mladine, ki so se jih poleg gostov udeležili številni delegati iz mladinskih aktivov. Letošnje konference so bile zelo kritične in so obravnavale vrsto aktualnih vprašanj. Pestrost in kritičnost obravnave vprašanj na letošnjih občinskih konferencah Zveze mladine je popolnoma razumljiva, saj so se te vršile v času, ko so se pokazali prvi rezultati, pozitivni in negativni, pomembnih sprememb v našem javnem življenju. Vsi problemi, ki so jih mladi že pred tem obravnavali so dobili novo podobo in nov pomen.

Kot prvo so postavili vprašanje kaj ZM pomeni svojemu članstvu, ali opravičuje svoj obstoj ipd. Razumljivo je, da je organizacija v tem času, ko postaja življenje iz dneva v dan bolj zamotano in se vloga posameznika vedno bolj izgublja, objektivna nujnost. Zato pa je naloga mladih, da svojo organizacijo postavijo na nove temelje in ji dajo novo obliko in vsebino, ki jo zahteva današnji čas. Vsebinska oblika in metoda dela, to so poglobljeni elementi organizacije.

Težko je oceniti današnje stanje v Zvezi mladine. Vendar je vsem popolnoma jasno, da organizacija danes nima svojega pravega mesta v družbi. Govorimo, da se mladina ne vključuje v razreševanje družbenih problemov, da ZM prav nič ne pomeni svojemu članstvu, ki je vključeno zgolj formalno, ker pač imamo tak mehanizem, da je mladina nezainteresirana itd. Gotovo je pojav nezainteresiranosti največja cokol pri delu in nadaljnjem razvoju organizacije. To sicer ni ozko mariborski, ampak je vseslovenski problem. Od uspeha rešitve tega problema pa je odvisen nadaljnji razvoj in nadaljnje delovanje mladine. Rešitev tega pa ni v glavnem dogovoru, temveč v daljšem procesu.

Problem nezainteresiranosti pa ni mogoče obravnavati ozko. Bilo bi napačno če bi rekli, da je mladina nezainteresirana za svoje življenje, za svojo perspektivo. Prav tako ni mogoče za mlade trditi, da so apolitični. Toda mladinska organizacija je danes takšna, da zapira pot sodobnim hotenjem s svojo prisiljeno vsebino, z zastarelimi oblikami in nesodobnimi metodami. Seveda je takšna ZM nezanimiva mladini.

Ko govorimo o vsebini dela v vrstah Zveze mladine se ne moremo otestiti tistih uspešnih akcij in manifestacij, ki so povzdignile mladinsko organizacijo. Naj povzamem besede predsednika občinskega ko-

miteja ZM Maribor — Center: »Se vedno se skušamo povrniti v...obdobje povojne izgradnje. Čeprav je doba izgradnje socializma pri nas relativno kratka, smo prehodili veliko pot in to z velikimi koraki, včasih celo s prevelikimi. Ob tem pa so se razvijali in spreminjali prav tako naglo tudi ustrezni odnosi in družbene norme. Izhajajoč iz tega, je poseganje nazaj, pa čeprav samo nekoliko let, popolnoma brezuspešno. Vsebinska mora izhajati iz vsakodnevnega življenja, zajemati mora življenjske probleme mladih ljudi in jih tudi reševati.«

Stihijsko delo, ki je v praksi naših najrazličnejših organizacij popolnoma vsakdanji pojav, tudi mladinski organizaciji ni tuje. Posledica takega dela so bile najrazličnejše in so v glavnem hromile delo. Za nenačrtne poteze so se v vrstah ZM navadno odločali zato ker so premalo, ali pa sploh niso poznali stanja v aktivih. Odločali so se za nekaj, kar sploh ni bilo izvedljivo. Najpogostejši pojav. Vodstva ali posamezne sekcije so poskušale organizirati nekaj, kar je sicer drugje uspelo, s tem pa jim ni bil zagotovljen uspeh. Takšne akcije so bile navadno vsiljene in zato med mladino nezahelene. V takšnih momentih je nujna prisotnost političnega duha. Vendar je mladinska organizacija za sedaj in trenutno žal politična organizacija, samo na papirju.

Se ena izmed pomembnih slabosti je osvetljevanje problemov le z ene strani — največkrat — politične. Načelnih diskusij je že drugod preveč, zakaj bi se jih morali mladi tako dobesedno držati? Za načelnostjo se žal mnogokrat skriva še kaj drugega, tako na primer tudi nepoznavanje obravnavanih vprašanj. Najenostavneje se mladina lahko izogne napakam s pravilnim kadrovanjem. V določen organ naj bodo izvoljeni resisti, ki to s svojim delom zaslužijo in ne tisti, ki si ga pod krinko politične kvalifikacije prigovorijo.

Na občinskih konferencah mladine so poleg teh vprašanj obravnavali tudi vprašanja zaposlovanja mladih in odhajanje strokovnjakov v tujino. Priznati moramo, da je mladina do teh vprašanj zavzela jasna stališča.

Slavko Pukl

Pripis avtorja:

Ne morem mimo tega, da ne bi omenili, da se nobene občinske konference Zveze mladine ni udeležil niti eden uradno vabljen član odbora Zveze študentov, kljub temu, da je ZŠJ kolektivni član ZMJ. Upam, da je to bil res le neljub slučaj.

»Kako imate urejene učilnice za pouk kemije, biologije in fizike?«

»Že lani smo dobili moderno opremljen laboratorij, za to pa ima mnogo zaslug tudi profesor kemije Božo Krajncič, poleg tega smo letos dobili tudi laboratorij za fizične vaje.«

Toda do sedaj smo pisali le o učenju in delu dijakov. Morali bomo pogledati še v »zabavni del« njihovega življenja. In ta je precej pester.

Največ srednješolcev smo odkrili v mladinskem klubu

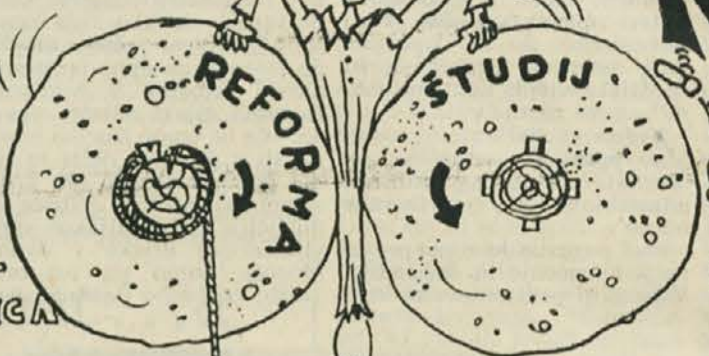
Prežihov Voranc. Ob zvokih ne preveč »nežne glasbe«, so plesali v prijetnem in zadimljenem ambientu kluba. Tukaj je družabno življenje srednješolcev precej razgibano. Nekateri šahirajo, tarokirajo, debatirajo in mnogo je še drugih problemov, ki jih rešujejo mladi, polni življenjske sile. Poleg tega pa se znajo tudi zabavati, morda je včasih nekoliko preveč, toda ne smemo jim zameriti, saj ne bo več dolgo, ko se bodo vrata srednjih šol zanje zaprla in stopili bodo v novo obdobje svojega življenja...

ŠREČNO NOVO LETO!

DIPLOMA VS.

POTNI LIST

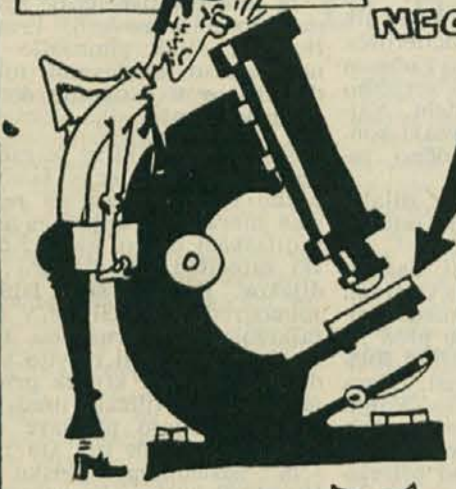
POGLEDA 40-
/NI V NOBENI ZVEZI
Z WC V SAMOPOSTREŽNI

LIN PAMET-
NEGA SLOVENCA

"HURA
IMAM DI-
PLOMO!"

POLOŽAJ
ŽELODCA
NEJASEN

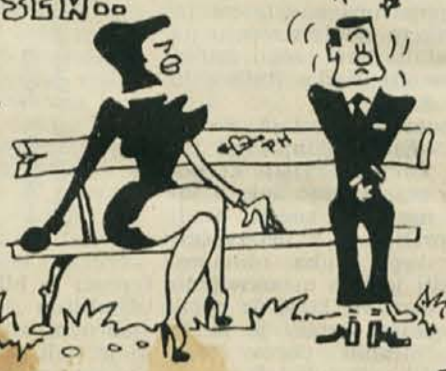
ŠTIPENDIJA
196....

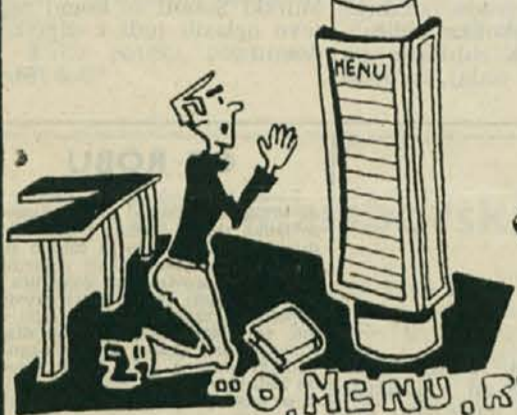
TO JE NAROBE!
TO MORAM
IZNESTI
IN.....

KRI
KRITIKA
KRITIKA
KRITIKA

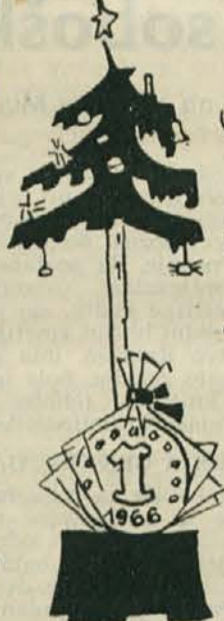

"NO, REFORMIRAJ ŽE
SVOJO NERODNOST!"

"O, MENU, REŠI
NAS!"

"TAKO JE!"

"TAKO SE MI GA
GREŠ NAPIT! JUTRI BO-
VA IMELA ŠOLO.. NE, FAKUL-
TETO!!!"

KAM PLOVEMO?

TO JE
VPRŠANJE....

← MOŽGANI C

PREHOD V
LETO 1966

AUF BIX NA NOVE CENE
ALKOHOLA!

RAPIR POPACAL
TONE NAUC.